

NOVA SERIJA

LASO

CIJENA 5 DIN BROJ 151

PRERIJSKI VUCI

H. S. SHARON

PRERIJSKI VUCI

»Laso« Nova serija 1976.

H. S. Sharon: PRERIJSKI VUCI

Naslov originala: PRARIE WÖLFE

(Copyright: Pabel — Verlag, Rastatt)

Recenzija: Fedor Hanžeković, filmski režiser i publicist

Prijevod: Tomislav Odlešić

•Iaso• — Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja
NISIP •Vjesnik• Zagreb Ljubice Gerovac 1 — Glavni i
odgovorni urednik Borivoj Jurković — Tisak: OOUR no-
vinsko revijalna štamparija i OOUR TMG •Vjesnik• Za-
greb Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1976.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA
PRESS AGENCIJA, Zagreb

Cijena za inozemstvo DM 1.60, ASCH 8, SFRS 1.60, HfI 1.30

Ostalo: OOUR plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za
vrsnost kulture i izučavanje kulture SRH broj 2435/7 1973 od 26 XI 1973

I

Goveda se uznemire.

Kauboju koji je stražario zaustavi konja i povuče zatvarač na pušci. Pokuša razabrati nešto u tami, ali ugleda samo nejasne obrise stoke na rubu stada.

Iznenada zarže neki konj.

Stražar se naglo osvrne i osluhne. U grmlju kao da je nešto šušalo. Pogleda prema logoru, u kojem je još tinjala žeravica. Njegovi su drugovi spavali. Zatim se ponovo zagleda u smjeru odakle je čuo ržanje. Ništa! Zaklima glavom. Vjerojatno je preumoran, pa ima priviđenja.

Začuvši tih fijuk trgne se, a kad ga je pogodio nož krikne. Ispusti pušku i klone konju na vrat. Riđan uznemireno skoči. Stražar još jednom zastenje, klizne u stranu i sruši se u travu.

Malo zatim prišulja mu se jedan lik, izvrne na leđa i nagne nad njega.

— Sve je u redu, Bude — reče. — Ovoga smo uklonili.

Iz grmlja izroni još nekoliko sjenki i goveda, koja su počivala, još se više uznemire.

U mraku su se mutno ljeskali puščani zatvarači. Ljudi zaobiđu konja ubijenog stražara i krenu prema tihom logoru. Zaustave se tek

kad su jasno razaznali usnule kauboje. Jedan se od njih promeškoltio pod pokrivačem, a neki od napadača vikne:

— Hej vil! Zar ćete u snu krenuti na put u pakao?

Ostali se gromko nasmiju.

Kauboji skoče na noge i, još snežni, posegnu za oružjem.

— Eto, tako — doda napadač imenom Bud. — Dajte im što zaslužuju!

Šestorica napadača osuše mecima iznenadene kauboje. Kroz noćnu tamu bljesnu plamičci iz cijevi, a praskanje ispuni prepriju.

Teksaška su goveda pokazivala prve znakove panike.

Kraj zapretene su vatre padali kauboji jedan preko drugoga, prije nego što su stigli ispaliti metke iz svojih revolvera.

Protrči jedno govedo, oborene glave. Zatoptali su papcima.

— Stoka će nam se razbježati — reče jedan napadač

— Neće. Smirit će se, Tate. Proveri da li smo dobro obavili posao!

* * *

Savezni šerif Hale zaustavi konja na nisku brežuljku i, stisnuvši oči, pogleda iznad grmlja i kržljavih topola i cedrova u daljinu. Na nebu je kružilo jato kreštavih lešinara.

John Hale bijaše visok i plavokos dvadeset šestogodišnjak. Imao je na sebi svijetlosmeđe kožno odijelo s dugačkim rojtama, šesir s niskom krunom, čizme i velike mamuze. U nisko zakopčanim koricama bio je utaknut kolt 45.

Bilo je tako vruće da je nad džbušnjem u kansaskoj preriji treperio zrak. Međutim, u zraku se nije vidjela nikakva prašina. Očito, ondje gdje su kružili lešinari nije se ništa micalo.

John cmokne jezikom i oprezno produži. Izvuče iz navlake na sedlu vinčesterku 66 i spretno gurne metak u cijev.

Suho je grmlje šušalo kad bi ga stremen okrznuo. Mimo je promicalo krhljavo drveće.

Tada John ugleda čopor vukova, koji su pohlepno trgali leševe. Najezži se, i oblije ga hladan znoj. Pažljivo se ogleda, ali nigdje nikoga ne zamijeti.

Dva su vuka režala i svađala se oko plijena.

Iznenada jedan veliki, crni vuk ugleda Johna. Nakostriješi se i tako zareži da su svi ostali vukovi iz čopora odmah zanemarili plijen.

John uperi pušku, znajući koliko su vukovi opasni ako ih netko ometa pri žderanju, a kad su svi krenuli prema njemu, opali. Metak pogodi onog velikog vuka, koji je predvodio čopor. Životinja poskoči i ispruži se na zemlji.

Čopor zatuli i dade se u bijeg, ali John nastavi pucati, kako se ne bi zaustavili.

Istodobno se raspršiše i lešinari, koji su uzalud čekali priliku da se dokopaju plijena.

Hale pričekao da vukovi nestanu iz vidokruga, a kad se sitna prašina raspršila u zraku, polako potjera konja.

Iza grmlja opazi da je tlo izgaženo, pa zaključi da je tu stajala stoka. Prema njegovoj procjeni, moglo je to biti omanje stado, od osam stotina do tisuću i tristo goveda.

Zaustavi se kraj vuka, koji je ležao na boku a zelene su mu oči ukočeno zurile u prazno. Sjaše i gurne ga vinčesterkom. Životinja nije pokazivala više nikakvih znakova života.

Produži. Od onoga što je gledao stezalo mu se grlo i podizali su ga žmarci. Leševi su bili grozno unakaženi i nepodnošljivo su smrdjeli; ocičeni da leže na toj vrućini najmanje četiri dana.

Gotovo se nije usudio približiti i neprekidno je pogledavao u stranu. Ipak, znao je da ih mora malo bolje pogledati. Navuče maramu preko usta i nosa, pa krene.

Kad se vratio do svog konja i skinuo maramu, bio je zelen. Uhvati uzde i povede konja prema tragovima stoke. Pretraži cijelu okolicu i tada krene za tragovima prema sjeveru. Vidjelo se da je stado otišlo u tom smjeru, ali također prije nekoliko dana.

Mjestimice su tragovi bili nestali, ali onda bi se ponovno pojavili. Vodili su ravno na sjever, prema brežuljcima.

John se sjeti da mu je bila dužnost pokopati rastrgana trupla. No, nije mogao izdržati u blizini leševa i podnijeti užasan smrad.

* * *

Ugledao je grad uvečer, kad je sunce na zapadu tonulo u beskraj

prerije. Postalo je ogromno i krvave boje. Večernje se rumenilo proširilo daleko na sjever i jug, a nebo je postepeno poprimalo olovnosivu boju.

Gradić Newman doimao se poput igračke u beskrajnom prostranstvu, otok od daščara i obora u golemu prerijskom moru. Ispred grada krivudala je rijeka Smoky Hill, praćena sjajnim tračnicama, koje su se na objema stranama u daljini gubile, nalikujući čvrstom čeličnom obruču koji nastoji stegnuti preriju.

John uspori konja.

Trag je bio svježiji nego na početku, donekle je dostigao stado.

Dojahao je do rijeke i pregazio je po širokom gazu, a zatim projaše kraj velikih obora u kojima se nalazila stoka prije nego što bi je utovarili u vlak. Tek nakon toga stigne do željezničke stanice, glavnog kolosijeka, i do grada.

Newman se sastajao od široke glavne ulice s uredima nakupaca, trgovinama, krčmama, kockarnicama, hotelima, velikom javnom konjušnicom, uredom okružnog šerifa i nekoliko restorana.

Pred šerifovom kućom stajao je pogrbljen i sijed starac i suženih očiju promatrao Halea.

John zaustavi konja kraj njega i dodirne prstom šešir.

— Šerif nije ovdje — reče starac. — Pozvali su ga u Topeku.

— Tako?

— Otputovao je jučer vlakom i kazao da ga, možda, neće biti tjedan dana.

John gurne šešir na potiljak, sjahše i priveže konja za prečku pred uredom, pa pogleda niz ulicu. Posvuda su pred krčmama stajale bars-

ke djevojke u svjetlucavim haljinama i nalijepljenim srebrnastim zvijezdama na visokim čizmama i rukama. Na kraju su grada bile male, crveno obojene kolibe, pred kojima je stajala gomila polugolih djevojkica.

— Treba li vam što? — zapita stari šerifov pomoćnik.

— U gradu nema baš mnogo kaubojica, zar ne?

— Nema.

Starac izvuče iz džepa lulu. tucne njome o prečku za vezivanje konja i snažno puhne kroz nju.

— A kada su posljednji put dotjerana goveda u grad?

— Jučer... ako se ne varam.

— Neko omanje stado?

Starac izvadi lulu iz usta i iznenađeno reče: — Da, tisuću grla... tako sam čuo. Iz južnog Teksasa.

— Baš tisuću?

Starac sliježe ramenima.

— Koliko znam, Pickens je kupio točno tisuću. Svi misle da to nije mnogo. Međutim, sada se plaća trideset osam dolara za jedno govedo.

— Znači, trideset osam tisuća. — John kimne. — To je velika svota.

— Pa, ja to neprekidno tvrdim. — Starac vrati lulu u usta. — Zar nešto nije u redu s tim govedima?

— S govedima jeste — John se osmjehne — ali možda nije s vlasnicima. Hoćete odvesti mog konja u staju? Posjetit ću tog Pickensa.

Ne pričekavši odgovor, žustro se okrene i udalji.

Nakupca Sama Pickensa zatekne u njegovu spartanski namještenom uredu, koji je vjerojatno trebalo da pobudi dojam kako je vlasnik vrlo siromašan.

Pickens je bio debeo i nimalo zgodan, dvostrukog podbratka, s kesicama pod vodenkastim očima i prstima što su bili nalik kratkim kobasicama. Strašno se znojio, premda više nije bilo vruće, pa je mahao ispred lica nekim starim novinama. Šešir, međutim, kao da nije nikada skidao s glave. Imao je na sebi bijelu košulju s krutim ovratnikom, široku crnu kravatu i odijelo preteško za to godišnje doba.

— Izvolite? — progundā. — Niste li vi šerif Hale iz Topeke, iz »Union Pacific Railroad«?

— Jesam.

Pickensov pogled postane malo prijazniji.

— Što hoće od mene željeznica kad je odmah poslala saveznog šerifa? Zar ne bi bio dovoljan brzovoz?

— Sasvim slučajno sam se zatekao ovdje. Jučer ste kupili tisuću goveda, nije li tako?

— Jesam.

— Baš tisuću?

— Možda su se moji ljudi prevarili za nekoliko grla, no neću gubiti živce zbog tri ili šest goveda. Platilo sam tisuću.

Pickens otvori ladicu i izvadi priznanicu.

— Evo, pogledajte. Točno tisuću goveda, za trideset osam tisuća dolara. To vas zanima?

— Da. Tko je prodao ta goveda?

— Neki Bud Spencer, šerife. Mladić, mogu mu biti dvadeset dvije godine. Nešto nije u redu s njim?

— Ne znam. Kako izgleda?

Pickens se počeo po šiji i iskriviti lice.

— Crnokos a oči mačje. Žilav je. Kreće se brže nego što se može pratiti očima. Razumijete me?

— Da, mogu zamisliti. A tko je bio s njim?

— Još petorica. Jedan mlađi od drugoga, najmlađi je zacijelo tek navršio osamnaest.

— Vjerojatno su tražili gotov novac?

Pickensove vodenkaste oči promatrale su šerifa sve sumnjičavije.

— Da, tražili su gotovinu. Dobro, što je?

— Ljudi kojima je ta stoka pripadala napadnuti su u preriji... vjerojatno su ih napali baš ti mladići od kojih ste kupili stado.

Pickens ustukne. Vidjelo se da je spreman za obranu.

— To se mene ne tiče, šerife. Ja mogu kupiti stoku od svakoga tko mi je ponudi.

John odmahne rukom.

— Kada ste im platili?!

— Jučer u podne.

— I kamo su tada otišli?

Pickens se naceri.

— Zacijelo k djevojkama na kraju ulice. Međutim, to samo pretpostavljam. Zanima li vas još što?

— Kad bih vam doveo ovamo tog Spencera, biste li ga prepoznali?

— Kako da ne, šerife.

II

Stari zamjenik okružnog šerifa gurne Johna u najveću crveno obojenu kuću, uđe za njim i zatvori vrata.

Bordel je bio namješten odabranim, skupim pokućstvom. Pod su prekrivali debeli sagovi, a sa stropa je visjelo nekoliko četvorokrakih svijećnjaka.

Na maloj se pozornici upravo svlačila jedna djevojka, a desetak

joj je djevojaka i isto toliko kauboj pljeskalo i dovikivalo. Na klaviuru kraj pozornice svirao je neki grbavac.

Djevojka na pozornici baci haljinu među gledaoce i nasmiješi se muškarcima. Krećući se u ritmu glazbe, skine podvezice, čarape i donje rublje, pa ih baci za haljinom.

Jedan kauboj naglo skoči na noge i dovikne:

— E, baš nju hoću!

Djevojke se nasmiju.

Kauboj se probije do pozornice, skoči na nju i zajedno s golom djevojkom nestane iza tamna zastora.

Na pozornicu se popne druga djevojka, zapleše i počne se svlačiti.

Uto se Johnu i starcu približi debela postarija žena. Starac joj šapne nešto, ona klimne. Bila je tako okićena umjetnim biserjem i prstenjem da se John Hale bojao da će se kad-tad srušiti pod tim teretom.

— Dodite, šerife! — reče žena, mahne rukom i pođe prema jednim vratima u pozadini.

John i starac krenu za njom.

— Pođi s nama, Rito! — dovikne uz put jednoj plavojci, koju kauboj pusti tek protiv volje.

— Rita će vam se odmah vratiti — uniri vlasnica javne kuće momka. — Šerif vam je neće oteti!

— Nadam se! — progundā kauboj.

Rita mu mahne i namigne, a onda se osmjehne Johnu, prođe kraj njega i ode za vlasnicom. Hodala je izazovno i neprekidno se osvrstala; kao da je već zaboravila što je obećala kauboj.

Vlasnica bordela ih uvede u sobicu s tamnocrvenim zidovima, gdje su visjele dvije petrolejke zaklonjene sjenilom. Nasred prostorije stajao je stol sa staklenom pločom i izrezbarenim nogama, a oko njega kožnati naslonjači.

Stari zamjenik zatvori vrata i reče:

— Ovo je savezni šerif Hale iz Topeke. Došao je zbog mladog Spencera.

Vlasnica javne kuće klimne.

— Mladić je jučer bio ovdje, šerife. U Rite.

Plavojka sjedne, podigne suknju i prebaci nogu preko noge.

— Šerif je ovdje službeno! — osorno je upozori vlasnica.

Rita se uspravi i povuče suknju preko koljena.

— Jučer je bio u vas mladić imenom Bud Spencer. Sjećate li se toga, Rito? — zapita John i sjedne kraj djevojke.

— Da, bio je ovdje s nekim prijateljem.

— Znate li kako se taj prijatelj zove?

— Ne znam, ali zacijelo zna Manuela.

John pogleda vlasnicu. Ona priđe vratima, otvori ih i odrešito vikne!

— Manuelo!

Već za nekoliko sekundi uđe Meksikanka, vrlo mlada, vjerojatno tek sedamnaestogodišnjakinja. Bila je odjevena u prozirnu haljinu izrezanu do pupka. John jasno razabere da je ispod nje gola.

Vlasnica zatvori vrata.

— Šerifa zanima kako se zove mladić koji te jučer posjetio — reče Rita drugarici.

Meksikanka uperi svoje velike oči u Johna.

— Koji mladić?

Stari se zamjenik kiselo osmjehne.

— Manuela hoće napomenuti da je jučer u nje bilo mnogo mladića, šerife — objasni Rita.

— Odakle bih znala na kojeg misli? — prigovori Manuela.

Rita sliježe ramenima i razjasni joj:

— Šerif misli na onog pjegavoga ridokosog momka. Sjećaš se?

— Kazao je da se zove Tate Gregg.

— Koliko mu je godina? — zapita John.

— Možda dvadeset.

— Je li rekao još nešto?

— Što?

— Možda, odakle je došao sa svojim prijateljima? Ili, kamo idu?

Manuela razmisli i zaniječe glavom.

— Nije, zapravo, uopće pričao o sebi. Kazao je samo kako se zove.

John Hale se nagne natrag.

— Hvala vam.

— Možeš ići, Manuelo — strogo će debela vlasnica bordela.

Meksikanka iziđe.

Hale opet pogleda plavojku, čije su ga oči još mamile. Imala je zelene mačje oči, onakve kakve prema opisu ima i mladi Spencer, i svijetle obrve, naglašene crnom olovkom.

— A što je s Budom? Ni on nije ništa pričao? — upita John, već poprilično uvjeren da neće ništa saznati.

— Žao mi je, šerife, ali nije ništa pričao. No, zašto ga tražite?

— Htio bih ga upitati odakle mu stoka koju je jučer prodao Samu Pickensu. Mogli biste mi pomoći da ga pronađem. Jesu li odjahali na svojim konjima?

— Jesu.

— Kada?

— Jutros. Još sam mu mahala na odlasku. Ta, proveo je cijelu noć u mene i nije škrtario.

— Ima dovoljno novca — zlovoljno će John. — Dobro, kamo su odjahali?

— Prema sjeveroistoku.

— Ipak sam dobio nekakav podatak. — John ustane. — Zar nije bar nešto ispričao?

Djevojka stisne usnice.

— Vjerojatno je upleten u zločin — opomene je stari šerifov zamjenik. — U višestruko ubojstvo.

— Što se to mene tiče? — zapita žustro Rita. — Kazao je samo da se zove Bud Spencer, da je ovamo dotjerao goveda i to je sve. Ja ga nisam ništa ni pitala. Pravilo je da se ne postavljaju pitanja.

— Uistinu, u mojoj kući postoji takvo pravilo — izjavi osorno vlasnica bordela. — Možete biti zadovoljni onime što ste saznali. Da nemate zvijezdu, ne biste ni to dozvali, šerife.

— Onda vam mnogo hvala. Uistinu ste mi veoma pomogli, Rito.

— Kakva mi korist od toga? — odvrati nezadovoljno djevojka.

John baci na stol srebrnjak i iziđe. Starac ga je slijedio.

Na pozornici se u međuvremenu svukla slijedeća djevojka, a gledaoci su je nagradili klicanjem. Međutim, oni produže do izlaza. Kad su izašli vani je već bilo mračno. U

grad dopre zvižduk lokomotive, dok se iz daljine približavala svijetla točka.

— Niste mnogo saznali, zar ne? — upita stari zamjenik.

— Sada bar znam kamo su odjahali, pa ću sutra lakše naći tragove. Hvala vam, mnogo ste mi pomogli.

— Pa, to je sasvim razumljivo. I naš je zadatak da brinemo o tome, nije li tako?

— Da, u pravu ste.

— Znete što ne shvaćam, šerife? Zašto su tako brzo napustili grad?

— Vjerojatno se ovdje nisu ugodno osjećali. Takav se zaključak nameće.

— Pa ipak, posjetili su djevojke?

John Hale pogleda starca i promrmlja:

— To bi mogao biti pouzdan znak da dolaze iz nekog vrlo malog naselja, gdje takvih djevojaka nema, ili je izbor vrlo ograničen.

Zamjenik se počeo po bradi.

— To vam neće mnogo pomoći, zar ne? Malih naselja ima posvuda.

— Na žalost.

Sjeveroistočno od Newmana tragova je bilo i suviše; tragova goveda, konja i čizama. John je uporno jahao prema sjeveroistoku, nadajući se da će ipak naići na trag one nestorice jahača. Iza njega je ostao Newman, užurbanost na željezničkoj stanici, povici goniča stoke i pucketanje bičeva.

Međutim, predio je postajao sve pregledniji i nije naišao ni na što. Najednom, grmlje i drveće postalo je viši.

John se već pitao ima li smisla i dalje traga, kadli u grmlju bljesnu metal.

Neki muškarac, koji je imao na glavi šešir ukrašen srebrnim kopčama, uspravi se i podigne pušku. No, John je već bio upozoren. Dok se bacao sa sedla, začuje prasak i fijuk metka.

Sarac zarže i jurne u šikaru.

John izvuče kolt 45 i napne kokot. Uto protivnik ponovno opali. Tane uleti u žbunje i otrgne nekoliko suhih grana.

John hitro ustane, opali nasumce i potrči ulijevo. Granje ga je šibalo i zatvaralo iza njega prolaz.

Iz puške bude ispaljeno nekoliko hitaca uzastopce.

John se opet baci na tlo. Disao je otvorenih usta, kako bi bio što nečujniji. Sunce mu je pržilo leđa i šiju.

Sekunde se pretvore u minute. Vrijeme postane beskrajno. Bilo je tako tiho kao da nema nikoga u blizini, ni ljudi, ni životinja.

A onda se začu pucketanje grančice. John se neopisivo sporo okrene na bok i podigne ruku u kojoj je držao revolver.

Opet protekoše sekunde. Jasno je naslutio da je protivnik u blizini, ali ga više nije čuo. A onda se jedna grana pomakne. Pojavi se neznačajac, mlad i namršten.

Ugledavši protivnika, opali. Meak okrzne Johnovo rame.

Momak je namjeravao još jednom okinuti... ovaj bi put, nedvojbe, bolje pogodio... ali John povuče kidač.

Pogođen u vrat, mladić zatetura atrške i padne u grmlje.

John se polako uspravi, čvrsto držeći revolver iz kojeg se lelujavao dim. Začuvši praskanje granja i ste-

njanje, u početku je oklijevao, a onda krene. Ubrzo opazi protivnika u žbunju. Pogodio ga je mnogo opasnije nego što je namjeravao. U mladićevim očima zrcalila se smrt.

John se nagne nad njega i upita:

— Gdje su ostali? Gdje je Bud Spencer?

Pretpostavljao je da mladić pripada onima za kojima traga.

Momak pokuša progovoriti, no vidjelo se da ne može. Lice mu se kupalo u znoju. Pogled mu se zamuti, a glava iznenada klone u stranu.

John se uspravi, napuni revolver i gurne ga u korice. Pogleda iznad grmlja, ali nije vidio ništa sumnjivo.

Sagne se, zatvori poginulom vjeđe i potrči. Kretao se prema sjeveru, kroz prolaz što ga je napadač napravio u šikari. Na njegovu kraju ugleda privezana konja.

Pretraži bisage i nađe nož, kipe, zardale mamuze i metke. Bilo je unutra i malo kukuruznog kruha i sušenog mesa.

— Zacrjelo više nisu daleko od kuće — promrmlja tiho.

Zaobiđe konja i nastavi tragati. Bio je uvjeren da su kradljivci ostavili druga za slučaj ako netko ipak naiđe. Međutim, to je značilo i da se dobro približio razbojnicima, zapravo njihovu tragu.

Na jednoj čistini nađe ono što je tražio. Tu je stajalo šest konja, a tragovi su oдавде vodili prema sjeveroistoku.

Vrati se i povede konja. Prebač mladića preko sedla i zaveže ga, pozvijač svom šarcu. Odgovori mu rzanie.

— Hajde, dođi već jednom! — dovikne.

Šarac izađe, frkćući, iz šikare.

John uzjaše, uhvati uzde drugog konja i počne se probijati kroz šikaru, sve dok je opet ugledao trag onih konja. Odatle ga je prilično lako slijedio.

Jahao je do večeri, prespavao i krenuo, već u osvit. Kad je sunce izašlo, zastao je, sjahao i pregledao tragove. Bio je uvjeren da su jahači ispred njega otprilike dan jahanja.

Uzjaše i produži. Konja s mrtvim mladićem još je vodio sa sobom.

Uskro postade vruće i John pomisli: ako ubrzo ne stignem u neki grad, morat će pokopati leš.

Sunce se penjalo po nebu.

Napokon opazi neku rječicu, koja je zbog vrućine postajala sve uža i bila toliko plitka da je mjestimice virilo isprano kamenje na njenu dnu.

Umio se ugrijanom vodom, oprao ruke, a zatim svuče bluzu i košulju pa se poškopri po prsima. Međutim, sve to gotovo ga nimalo ne osvježi.

Ponovno uzjaše.

Oko podneva zauzda konja na jednom brdašcu i ugleda u nizini grad. Na drvenoj ploči bijaše crnom bojom napisano: »Holton«. Drvene kuće nalikovale su sanducima, a u sredini se nalazila dvokatna krčma.

Pažljivo je promatrao naselje, a onda se počne spuštati u dolinu.

Projaše kraj prvih, trošnih koliba. Na trijemovima, u sjeni, sjedili ljudi i pratili ga pogledom.

Zaustavio se pred kućom gradskog šerifa. Predstavnik zakona sjedio je na stolici za ljuljanje, koja je jednolično škripala. Bio je star, stariji od zamjenika u Newmanu.

— Dobar dan!

Bio je sijed, a kad je ustao John opazi da je pogrbljen i da ima grbave noge, tipične za jahače.

— Dobar dan! — odvrati. — Vraški je vruće danas, zar ne?

— Jest. — Gradski šerif obriše rukavom zvijezdu i priđe rubu trijema. — Jest, vraški je vruće.

Iz krčme dopre opor smijeh.

John pogleda na tu stranu, ali ne opazi nikoga. Okrene se opet prema starcu, pokaže na drugog konja i reče:

— Zanima me da li poznajete ovoga, šerife.

Starac se namršti.

— Ako se ne varam, to bi mogao biti Al Price.

Siđe s nogostupa, podigne mrtvačevu glavu, pogleda već požutjelo lice i klimne.

— Pogodio sam.

— A tko je taj Al Price?

Gradski se šerif vrati na trijem, pogleda prema krčmi i potom uperi oči u Johna Halea.

— Bio je kauboj u Abrahama Rikera, ili jedan od prijatelja Rikerova sina. Vi ste ga ustrijelili?

— Jesam. Inače bi on bio pogodio mene.

— Često je lutao s mladim Rikedom — objasni starac. — Često su odsutni. Svi. Čudno je, ipak, što se ovaj put nije vratio s ostalima.

— Znači, Riker je rančer u ovom kraju?

— I to prilično ugledan. — Starac klimne. — Inače, ja sam Lucas Webb.

— A ja John Hale.

— Hmmm! — Web opet pogleda prema krčmi. — Unutra su Bud Riker i ostali. Još od jučer. Čudim

se što već odavno nije došao stari Riker. No, možda i ne zna da je Bud u gradu.

— Bud Riker — zamišljeno promrmlja John.

— Da, tako je. Bud Riker. Zar je nešto učinio?

— Ne znam. Koliko je udaljen ranč njegova oca?

— Oko deset kilometara. Nalazi se iza brežuljaka na istoku.

— Bud je, međutim, dojahao sa zapada, nije li tako?

— Da, dojahao je baš odande odakle ste i vi stigli. No, kao što rekoh, on često lunja.

— Odakle vi to znate?

— Ispričao mi je njegov otac. Mnogo puta mi se jadao. Tražite Buda?

— Rekao sam već da još ne znam. Možda. Trebalo bi da ga nagovorim neka pođe sa mnom u Newman. Tada bih odmah znao da li tragam za njim ili ne. Hoćete li preuzeti ovog mrtvaca i pokopati ga?

Starac opet siđe na ulicu, ali iznenađeno zastane i uvuče glavu među ramena.

Pred krčmu je izašao crnokos mladić, mišičav, u upadljivo šarenoj košulji i s nisko smještenim revolverom.

— To je Bud Riker. Užasno brzo rukuje revolverom. A brzo za njim i posižel!

John klimne, netremice promatrajući mladića.

Uto im Bud Riker okrene leđa i rati se u krčmu. Zaklopna vrata aškripe iza njega.

— Odvedite, molim vas, moga konja u staju — reče John.

III

Kad je stigao do krčme razmakne rukama zaklopna vrata i uđe u polumračnu prostoriju.

Pred šankom su stajala petorica mladića i držala u rukama čašice za viski. Iza tezge bio je čelavi krčmar. Za stolom na suprotnoj strani prostorije sjedila je riđokosa djevojka i pušila cigaretu.

John priđe uglu šanka i nasloni se laktom na nj.

Krčmar je oklijevao, kao da je naslutio nevolje, a onda se ipak približi.

— Izvolite?

— Jedan viski, ali sa sodom.

John pričekava dok se krčmar udalji, a onda se zagleda u onu petoricu.

Svi su bili tako mladi, da se Bud Riker doimao najzrelije; jedan od njih bio je toliko mladolik kao da je tek navršio osamnaest godina.

John je bio uvjeren da je pronašao razbojнике iz kanzaske prerije, no znao je da ih mora suočiti s kupcem u Newmanu. Tek će tada imati čvrst dokaz da su ovi momci prodali onu stoku.

— Taj bulji u mene, Bude — reče najmlađi.

— Možda te zbog čega treba — odvrati nehajno Riker. — Pitaj ga.

— Hej, treba li ti što? — dovikne mladić Johnu. — Ako je tako onda zini a nemoj tako glupo buljiti!

— Zove li se tko među vama Tate Gregg? — zapita John.

Jedan mladić, riđokos poput djevojke za stolom i pjegava lica, uvuče glavu među ramena.

— Vi? — obrati mu se sada izravno John.

— Pa, što ako se zovem?

— Lijepo vas pozdravlja Manuela.

Iz mladićevih očiju bljesnu munje.

— Kakve su to brbljarije? — progunda otresito Bud Riker.

— Manuela iz Newmana — doda John.

— Newmana? — Riker zaklima glavom. — A što je to?

— Grad pored željezničke pruge — umiješa se djevojka i podrugljivo se nasmije. — Nisi još nikada čuo za njega, Bude?

— Ti umukni! Razumiješ?

— Nikada nisam čuo za taj grad ni za tu djevojku — progovori naposljetku Gregg.

— Manuela mi je pričala o pjegavu, riđokosom kauboju. Navodno, ime mu je Tate Gregg.

— Ta su imena i prezimena česta — dobaci Bud Riker prije nego što je itko stigao odgovoriti. — Osim toga, mnogi su riđokosi i pjegavi. Zar nije tako, Tate?

— Tako je — suglasi se Gregg.

— A kada je, navodno, bio u Newmanu, šerife? — upita Riker.

— Zar si već zaboravio kad ste bili ondje? U javnoj kući gospođe Dorrti?

Djevojka se kreštavo nasmije.

— Da, to dolikuje vama.

— Ne znam kakav je grad Newman niti smo ikada bili u njemu — odrešito izjavi Bud Riker. — Je li vam to dovoljno, šer fe?

— Ne, nije mi dovoljno. Htio bih da pođete sa mnom u Newman i suočite se sa svjedocima.

— Ovaj misli da mi nemamo nikakva posla — umiješa se opet najmlađi, koji je neprekidno vrtio u ruci čašu. U n'sko zakopčanim koricama nosio je dva revolvera.

— Sada mi već ide polako na živce — razdražljivo će Tate Gregg.

— Tek sada? — promrmlja jedan mladić koji je dosad šutio, oporo se nasmije i ustukne.

Djevojka odmah ustane i ode u stražnji dio krčme.

— Nemojte se ovdje tući — umiješa se krčmar. — Slušajte, šerife, ne želim nikakvu svađu u svojim prostorijama!

— Na putu ovamo dočekao me u zasjedi jedan čovjek — reče John. — Gradski šerif kaže da se zove Al Price.

Krčmar pogleda Rikera, pa promrmlja:

— Što ste učinili da vas progoni savezni šerif?

— Ma, on bunca! — uzvikne Bud.

— Ta, čuješ da je imao neki obračun s Alom. Što se to nas tiče? Hej, šerife, kakve mi imamo veze s Alom Priceom?

— Ostavili ste ga da vam štiti leđa, za slučaj da netko ipak slijedi vaš trag.

— Razumiješ li o čemu to priča?

— zapita Bud mladića kraj sebe.

— Ni ne slutim. Bude, ali on zacijelo zna što govori.

John nasluti da nipošto nisu takomouvjereni kao što glume.

— Onda — reče im — hoćete li oći sa mnom u Newman?

— Ni ne pomišljamo na to — odbrati Bud. — Ako želite nešto od nas, pokažite nam nalog nekog suca... saveznog suca, šerife. Imate li takav papirić?

— Mogao bih ga nabaviti.

— Onda ga nabavite i ne dosađujte nam sada svojim blebetanjem. Hajde, Burrele, natoči svima još jednom!

Krčmar napuni čaše.

— Dakle, vi ste prilično okorjela družba — zaključio John Hale. — Vani, na konju, leži vaš mrtav drug, a vi se ovdje mirno opijate, kao da se nije ništa dogodilo.

— Zar je kazao: drug? — zapita najmlađi.

— Da, Nate, kazao je upravo to. — Tate Gregg klimne.

Nat naglo baci čašu prema šerifu.

John se u hipu sagne. Čaša proleti iznad njega i razbije se o zid. Mladić napadne, ali ga on dočeka udarcem u rebra, a drugom ga šakom pogodi odozdo u bradu.

Momak zavesla rukama, odleti natraške, naleti na jedan stol i stro-pošta se.

Međutim, napadoše i ostali.

John je vidio izobličena lica i šake. Dobiye udarac u trbuh, zatim u rame, pa u lice. Otetura duž šanka i naleti na zid.

Slijedili su ga.

— Nemojte! Nemojte! vikao je krčmar. — Zar ste poludjeli?

— Ne miješaj se u to, glupane! — naredi mladi Riker. — Hajde, dokrajčite ga!

Predahnuvši načas, John šakama varne protivnike. Udarao je po njima, kad se Bud Riker baci na njega i odgurne ga ramenom.

John opet tresne leđima o zid. pazi Rikerov nalet i pogodi ga usred lica.

Mladić zajauče od boli i, uzma-
knuvši, omete ostale. John odmah

nastavi napad i udari slijedećeg protivnika u lice.

Pokušao se probiti, ali mu jedan od mladića podmetne nogu i on se spotakne. Odleti do stola, a kad se okrenuo najmlađi ga je upravo namjeravao udariti stolicom po glavi.

Bacio se na pod, a stolica tresne po stolu i razbije se u nekoliko komada, koji odlete kroz krčmu.

Krčmar je nešto vikao, ali se riječi nisu mogle razabrati.

John hitro skoči i počne udarati Nata. U trenutku kad se mladić srušio prasne hitac.

U kutu, djevojka vrisne.

John se opet baci na pod. Ugleda protivnika, s revolverom u ruci. Iz cijevi se dimilo. Mladić ponovno opali, a tane udari kraj Johna u drven pod.

Otkotrlja se što je brže mogao. Ponovno prasak. Natov povik, pa nečiji jauk. Kraj šanka se počne rušiti jedan mladić.

John nije shvaćao kako se to dogodilo. Gledao je mladića, koji je krvario i pokušavao ustati.

Ostali su se tako zbunili da su istrčali iz krčme.

John se kolebao bi li pošao za njima ili malo pričekao. Neodlučno je pogledavao vrata, pa pogođenog mladića.

— Pucao je O!! — dovikne iz kuta djevojka.

John se približi ranjeniku, koji je sada ležao na leđima, i klekne kraj njega. Iz mladićevih usta tekao je tanak mlaz krvi.

— Kako se zove?

— Clem Dresser — odgovori krčmar, još zaprepasten.

— Cleme, jeste li napali u preriji neke kauboje i ubili ih, a njihovu stoku prodali u Nemmanu?

— Što?! — zapita krčmar. — Čuješ li ti to, Julie?

Djevojka se kolebljivo približi i pogleda prema vratima. Vani se uskovitlala prašina. Dotad tihim, a odjednom naglo oživjelim gradom odjekivali su povici.

— Cleme! — uzvikne šerif, gotovo preklinjući. — Odgovori!

Krčmar zaobiđe šank i klekne s druge strane kraj ranjenika.

— Šerif te nešto pita, Cleme! — reče. — Ne zaboravi da te pogodio O!! Podlac! Vjerojatno je namjeravao ustrijeliti šerifa, ali to ti više ne može pomoći. Odgovori šerifu, Cleme!

Ranjenikove su se usne trzale. Krv je nezaustavljivo tekla.

— Čini mi se da ne može progovoriti — zaključio krčmar. — Prikupi snagu, Cleme!

John je gledao mladićeve oči i usne, još se nadajući da će nešto saznati, da će mu Clem Dresser potvrditi ono što mu je već odavno jasno. Pronašao je razbojнике mnogo lakše nego što je očekivao.

— Mi... — prostenje Clem.

Vani zarže konj. Jedan oslonac glas nešto naredi.

— To je Bud — reče krčmar.

Do ušiju im dopre topot kopita.

— Mi smo u... — zausti opet Clem, uhvati krčmara za ruku i pokuša se pridignuti. No, najednom mu prsti omlohave, glavom udari o pod a pogled mu postane prazan i staklenast.

Nekoliko su časaka klečali šutke kraj njega, a onda mu krčmar zaklopi oči.

— Mrtav je, šerife. A možda i nije bio zao momak.

— Ma, svi su oni jednaki — prijezirno reče djevojka. — Jedan gori od drugoga. To se može otvoreno kazati, iako je tek umro. Istina ostaje istina, šerife.

Vani se topot udaljavao. Nad ulicom se lelujala gušća prašina nego prije i svjetlucala na jarkom suncu.

Zaškripe daske nogostupa, zaljuljaju se vrata i u krčmu uđe stari gradski šerif.

John se uspravi, priđe šanku, uzme svoju čašu i iskapljuje pice.

— Ustrijelio ga je Ol Avery — izjavi krčmar. — Jasno sam to vidio, Lucase.

Lucas Webb pogleda mrtvaca, zatim djevojku, krčmara i naposljetku Halea.

— Bilo bi vrijeme da mi napokon sve ispričate, šerife — reče.

— I ja tako mislim — suglasi se djevojka. — Uostalom, to se tiče sviju nas!

— Iskreno rečeno, vas se ne tiče, ali mogu vam ispričati.

John sjedne za stol i ispruži noge. Krčmar natoči sebi i gradskom šerifu po viski i pogleda ispod oka djevojku.

— Misliš da bi mi danas bio prejak? — upita ona.

Nakon toga krčmar stavi na šank još jednu čašu.

Lucas Webb priđe vratima. Vani su se već okupili ljudi.

— Neka dođe mrtvozornik — reče. — U krčmi je mrtvac.

* * *

— Ako sam dobro razumio, pravi dokaz i nemate — izjavi gradski šerif.

— Dokaz!? — Julie Cook se prijezirno nasmije. — Valjda ne sumnjate u to da su ovi klipani krivi?

— Ne sumnjam, ali potreban je dokaz. Možda novac. Mrtvac kojeg ste doveli, šerife, imao je u džepu samo pedeset dolara — promrmlja Webb.

Iznenada se trgne, ustane i iziđe. Potrči ulicom, dozivajući pogrebni-ka.

Odjednom djevojka progovori.

— Dva je tjedna u gradu boravio neki kockar. Igrao je s Budom i ostalima. Pakosno se smijao, kao da se uvijek dobivati. Svojim sam očima vidjela, šerife, kako mu je Bud jučer predao hrpu novca. Nakon toga je kockar odjahao; na rastanku Bud mu je kazao neka se više ovdje ne pojavljuje.

— Da, i ja sam to čuo — dodaje krčmar. — No, morate znati još nešto, šerife: Budov otac je bogat ali vrlo škrt.

Hale klimne. Pogleda djevojku, pa upita:

— Kakav je vaš odnos prema Budu?

— Moj? Kako to mislite?

— Ako dobro sudim, vi ste jedina djevojka ovdje, mislim...

— Mislite, barska djevojka. zar ne?

— Da, to mislim — prizna John.

— Krčmar se nakašlje.

Dabome, nije potrebno da mi to kažete. — John odmahne rukom.

— Ne morate mi ništa reći.

— Za vas to i nije važno — odvratila djevojka. — Činjenica jest da je Bud tužakalo, no, mnogi mu se ulagaju jer se boje njegova oca. Međutim, iako škrt stari je Riker mnogo bolji od Buda.

— Onda ću posjetiti staroga.

Začuvši korake, John pogleda prema vratima. Ušao je gradski šerif i uzviknuo:

— Clem je imao uza se nekoliko stotina dolara! K vragu, tko bi to pomislio!

— Šerif namjerava odjahati k Abrahamu Rikeru — promrmlja krčmar. — Kladim se da Bud i njegovi prijatelji baš to očekuju. A ako je Clem imao samo nekoliko stotina dolara, onda je veliki ostatak zacijelo negdje drugdje.

— Možda su mnogo izgubili na kockanju — napomene John — a već su u Newmanu ostavili popriličnu svotu. Ondje djevojke odmah nanjuše što gost ima u džepu.

— A balavci koji još i ne znaju vrijednost novca razbacuju se parama. — Lucas Webb klimne. — Da, ti će nitkovi računati s tim da ćete najprije posjetiti Budova oca. To nije teško naslutiti.

— Da, vjerojatno. Postoji li cesta do ranča?

— Možete slijediti tragove kotača — odvрати Lucas Webb.

— No, mogu odjahati i u luku. — John se osmjehne. — Bilo kako bilo, mnogo vam hvala na pomoći.

Izašavši iz krčme, ugleda skupinu građana koja je stvorila polukrug.

Za njim pođe Webb i obrati se okupljenima:

— Sve sam vam ispričao. Uostalom, dobro vam je poznat mladi Riker! Znae da je kadar učiniti nešto takvo. Šerif samo obavlja svoju dužnost. Najprije će razgovarati s Abeom Rikerom, pa se prema tome ne morate bojati rančera,

— Kako to mislite? — zapita Hale. — Ta, tko se boji Rikera? Zašto?

— Pita kao da se tek danas rodio — reče jedan građanin. — Objasni mu da u blizini grada postoji samo taj ranč i da smo svi ovisni o njemu.

— A, tako! — John klime. — Ubijeni su ljudi i ukradena goveda. Ako je mladi Riker u to upetljan, kao što pretpostavljam, onda vam njegov otac neće stvarati nikakve teškoće zbog toga.

— Moglo bi to loše završiti — odvрати građanin. — I za nas i za vas, šerife. Ne poznajete vi Rikera.

— Upoznat ću ga. — Riker je stotinu puta zaprijetio sinu da će ga premlatiti namrtvo ili otjerati do vraga — reče Lucas Webb — ali to nikada nije mislio ozbiljno. Ima samo tog sina, pa mu je privržen. Morate to uzeti u obzir da biste nas shvatili.

— Ipak, Abraham Riker van zbog toga neće ništa učiniti. Ako je moja slutnja ispravna, uvidjet će da je njegov sin ubojica i pokorit će se onome što odluči sud.

— Sud?! — dovikne jedan čovjek na kraju skupine. — Koliko ja znam, Rikeru nije nikada bio potreban sud da bi o čemu odlučio. Zar je one kradljivce stoke odveo k sucu, Lucase?

— Ne, nije — odvрати gradski šerif. — Bojimo se da ćemo mu se zamjeriti ako vam pomognemo, Hale. Zato vas molim da krenete na ranča nekim drugim putem... putem na kojem vas ne čekaju, šerife jer vas tada ne moramo pratiti. Riker bi pogrešno shvatio ako vam pomognemo,

John Hale se prijezirno osmjehne.

Svjetina se počela razilaziti. Zbog svoje bojazni da će izgubiti zaradu i zamjeriti se Rikeru, postali su sitne duše; ta bojazan je bila jača od osjećaja pravde.

— Ionako ne bih poveo nikoga sa sobom — reče John, siđe s trijema i krene prema konjušnici.

IV

Grickajući travku, Bud Riker je neprekidno razmicao granje i pogledavao put.

— Nema ga — reče Tate Gregg.

Bud pusti grane i okrene se.

Ostala su trojica stajala kod konna. Ljevicama su držali uzde, a u desnicama puške. Sunčane su se zrake odbijale od mjedenih zatvarača.

— Možda je krenuo drugim putem — nabaci Nat Werris, najmlađi među njima. — Trebalo je da ga izazovem na dvoboj. Ako ne bi prihvatio, bio bi se osramotio za sva vremena.

— Kakva nam korist sada od takvih razmišljanja, tikvane? — progundā Bud Riker. — Što je prošlo, prošlo je!

— Ako je krenuo na ranč drugim putem, možda je već prošao kraj nas. — Gregg pogleda prema suncu. — Čekamo već dva sata.

Ol Avery pusti uzde svog konja, priđe Budu i puščanom cijevi razmakne granje.

— Ništa se ne vidi, momci — reče. — Ni čovjek, ni konj, ni zviždjeda.

— Uplašio se — dobaci Nat. — O, prokleta kukavica!

Tate Gregg se sažaljivo nasmiješi, ali ništa ne odgovori.

— Što ćemo sada? — zapita Bud. — Stari će poludjeti kada to čuje. A povjerovat će šerifu sve, baš sve. O tome nema dvojbe.

— Imat će i opravdanih razloga. — Tate se naceri. — Zar neće?

Bud razjareno opsuje. Načas se činilo da namjerava uperiti pušku u druga.

Ol se vrati k ostalima.

— Pitanje je što će stari poduzeti; to je bitno. Kockar je dobio novac, a njega šerif neće pronaći. Dakle, čvrstih i nepobitnih dokaza nema.

— Dokazi su u Newmanu — reče Gregg. — Na dvije noge. Prepoznat će nas u hipu. Međutim, ne mogu zamisliti da bi se stari u to upustio.

— Zašto ne? — zpita Bud.

— Dospijemo li u Newman, već smo tako reći na vješalima. Bude. Eto, to je razlog! Stari će proklinjati tebe i sve nas, možda i nasmrtn premlatiti, ali neće dopustiti da te objese. Smislit će kako da se riješi šerifa, a ušutkat će i ljude u gradu. Već će on nešto smisliti!

— Ja baš nimalo ne želim da me mlati! — promrsi kroz zube Bud.

— Onda bježmo. — Gregg sliježe ramenima. — Pitanje je, međutim, koliko će vremena proći prije nego što nas bude u svakom naselju dočekivala tjeranica. Prije ili kasnije će nas šćepati i objesiti. Jednostavnije je da brigu o našem spasu povjerimo starome. On će natjerati ljude u gradu da drže jezik za zubima, pa će sve pasti u zaborav.

— Zašto nema tog prokletog kukavice? — progundā uzrujano Bud.

— Lukaviji je nego što smo mislili. Slušaj, Bude, stari bi ionako saznao istinu, pa je možda najbolje da on odluči što će biti sa šerifom. Zamisli samo kako će se izmijeniti situacija ako i on zagazi u blato! Tada nam više ništa neće moći. Morat će nas pokorno slušati. Pobit ćemo Waynea Oatmana i ostale blešane pa zavladatai rančem.

— A ako stari odluči drugačije i preda nas zakonu? — prigušeno zapita Bud.

— U to ni ti ne vjeruješ — umiješa se u razgovor Nat. — On sebi još umišlja da će od tebe jednog dana postati pravi čovjek, da ćeš biti onakav kakvim te on zamišlja. Nesumnjivo, Bude, on će nastojati da se riješi šerifa. Tate je u pravu; podnesimo to, pa će biti mir. To možemo izdržati, dovoljno smo čvrsti. Stari će se suprotstaviti šerifu, a onda ćemo mi njega imati u šaci.

Bud obriše usta, okrene se, razmakne granje i opet pogleda put.

No, šerifa nije bilo na vidiku.

— Naravno, pred starim ćemo sve poreći — napomene Tate Gregg i pljune na zemlju. — On nam neće vjerovati, ali ćemo steći moralnu prednost. Predlažem da sada krenemo, Bude.

Bud klimne.

Pritegnuli su konjima kolane, izveli ih iz grmlja i uzjahali. Jedan za drugim gurnuše puške u navlake na sedlu, a onda usmjeriše konje prema sjeveru.

Ranč je ležao u prostranoj dolini, obasjan suncem koje se već malo nagnulo prema zapadu i opet počelo bacati sjene. U sredini, među go-

spodarskim zdanjima i oborima, kraj bunara se nalazila dvokatna kuća.

Zrak nad dolinom je treperio, tako da se stado goveda u daljini jedva razabiralo. U jednom od obora bijaše pedesetak konja.

Pred dugačkom kolibom za kaubojе pušio je sjedokos muškarac.

John polako krene nizbrdo. Osim čovjeka pred spavaonicom za kaubojе, nije vidio nikoga. Možda su kauboji pored stada.

Sjedoglav muškarac krene prema kući i nešto dovikne.

John ujaše u dvorište. Zvijezda na njegovim grudima ljeskama se na suncu.

Na dugačak trijem, pod izbočenim krovom koji je bacao sjenu, izađe neki muškarac, također sjedokos. Bio je zdepast a u ramenima širok poput ormara. Lice mu bijaše okruglo, oči hladne.

John ocijeni da mu može biti oko pedeset pet godina, pet više nego onom u dvorištu, koji je izgledao kao prerano ostario kauboj, pogrbljen zbog naporna rada.

John zaustavi šarca i dodirne obod šešira.

— Vi ste Riker?

— Jesam — odvrati odrešito muškarac na trijemu.

— Vraški je vruće.

— Da, posve ste u pravu. Vode imam svaki dan sve manje. Kad bi bar puhnuo vjetar! Ako mi stoka propadne, poludjet ću.

John se oprezno ogleda. Činilo se da Bud i ostali doista nisu tu.

— Sjašite, šerife — reče rančer. — Wayne, odvedi konja u staju.

John sjaše, prijazno se osmjehne predradniku i prihvati rančerov poziv da uđe u kuću.

Prozorski kapci u dugačkoj dnevnoj sobi bili su napola zatvoreni, pa ih dočeka ugodna svježina. Prostorija je bila ukusno namještena. Kao ukras, na zidu je visjelo oružje: revolveri za dvoboj, stare vojničke puške, sablje, jedno koplje i nekoliko strelica s perjem.

— Nesnosno je ovo vrijeme. — Rančer je ostao kraj vrata. — Jeste li za viski?

— Jesam. Sa sodom, molim.

Rančer klimne i okrene se u stranu.

John priđe prozoru i otvori kapke. Vani je stari predradnik upravo izašao iz staje i krenuo prema kolibi za kauboje.

Rančer stavi na stol boce i dvije čaše, pa natoči piće.

— Uputili ste se u Topeku?

John se okrene prema njemu.

— Zašto mislite?

— Pa, na vašoj zvijezdi piše da radite za željeznicu.

— A, tako. — John uzme čašu. — U zdravlje!

— U vaše zdravlje, šerife!

John ispije hladušak. Piće mu je prijalo jer je bilo hladno.

— Imate sina koji se zove Bud, zar ne?

Riker polako spusti čašu, a oči mu se suze.

— Što želite, šerife? — upita oštro.

John Hale se vrati do prozora i pogleda van. Još nije bilo nikoga u dvorištu.

— Prije desetak dana neka je malena družina južno od Newmana

tjerala tisuću teksaških goveda — reče tada.

— Pa, što?

— Ti su ljudi napadnuti, vjerojatno dok su spavali. Nitko nije preživio. Našao sam njihove leševe nekoliko dana nakon prepada, kad su se vukovi već svađali oko njih.

— Ne znam kakve bi to imalo veze s Budom!

— To vam i želim objasniti. Tragove stada sam lako slijedio do Newmana. Ondje su goveda prodana za trideset osam tisuća dolara. Neki mladić, koji se predstavio kao Bud Spencer...

Usred rečenice John ušuti, jer se rančer naglo pogurio a oči su mu sijevnule.

— Nastavite! — zagunđa Riker.

— Dakle, mladić koji se predstavio kao Bud Spencer i koji je bio u društvu još pet momaka, posjetio je kasnije jednu djevojku. S njim je bio i mladić imenom Tate Gregg... opisali su mi ga kao rđokosog i pje-gavog. Sutradan ujutro jedna je od djevojaka iz javne kuće vidjela svu šestoricu kako jašu prema sjeveroistoku. Krenuo sam za njima poslije dvadeset četiri sata, i izgubio trag. Međutim, tamo me iz busije napao jedan čovjek. Na žalost, morao sam ga ustrijeliti. Tada sam ponovno pronašao trag, dopremio poginuloga u Holton i od gradskog šerifa saznao da sam pucao na vašeg kauboja Ala Pricea. U krčmi sam naletio na Buda, vašeg sina, i ostalu četvoricu. Htjeli su me se riješiti, pa su započeli tučnjavu, a onda je jedan od njih ... Ol Avery... opalio. Ali, nije pogodio mene nego Clema Dressera.

— Sto mu gromoval!

— Odjahali su iz grada. Vjerojatno su pomislili da ću krenuti putem, pa me negdje još čekaju. Postoji vrlo opravdana sumnja da je vaš sin ubojica. Žao mi je što vam to moram kazati.

Abraham Riker umorno sjedne, zagleda se u vrške čizama, a onda uperi oči u sugovornika.

— Ipak, nemate nikakav dokaz o ovome što ste ispričali?

— Tate Gregg, dabome, poriče da je bio s tom djevojkom u Newmannu. To je prirodno. Međutim, sve se sumnje mogu ukloniti suočenjem s tom djevojkom, s onom drugom djevojkom s kojom je bio Bud i s nakupcem stoke. Kada je vaš sin bio posljednji put ovdje?

Na Rikerovu se licu počnu trzati mišići. Naglo je ustao, pa ponovo sjeo.

— Vjerujem da su Bud i ostali otišli odavde još prije dva tjedna, ili više — nastavi John. — Bili su u gradu, igrali s nekim kockarom i izgubili veliku svotu. Vjerojatno su, kako vam ne bi morali priznati gubitak, krenuli za stadom teksaških goveda. Možda...

— Što?!

— Možda im to nije bilo prvi put... nakon svega takav se zaključak nameće... ali to i nije važno.

— Ipak, nemate nikakve dokaze!

— Imam samo dva leša. No, uistinu je ironija da su mi, zapravo, momci pomogli. Da nisu ostavili iza sebe Ala Pricea, vjerojatno ne bih više pronašao trag.

— Ali, vi ne znate da li ste pronašli pravi trag, šerife.

— Ako Bud i ostali nisu već poduze odsutni, onda sam se prevario.

Znači, ubijaju se međusobno iz obijesti. Međutim, mislim da se nisam prevario.

Abraham Riker obriše znoj sa čela.

— Onda, kada su otišli? — zapita John.

Riker ponovno obriše znoj, ustane, izađe iz sobe i s trijema dovikne:

— Wayne, dođi ovamo! Treba da čuješ ovo!

John sjedne za stol.

Rančer se vrati i zagleda u njega. Činilo se da privremeno ne zna kako da se vlada.

V

— Odnio vrag tu družbu! — priгуšeno će predradnik. — Naravno, ranč su napustili još...

— To te nisam pitao! — prosiće rančer.

— Ti to najbolje znaš, Abe. — Predradnik sliježe ramenima. — Ja nemam dojam da je šerif bilo što izmislio. Uostalom, nije slučajno ovdje. A Buda i ostale dobro poznajem.

— Drži jezik za zubima! — razljuti se rančer. — Trebalo je samo da čuješ ovo, i ništa više.

— Pa, čuo sam — odvrati razdražljivo predradnik. — Da odem?

— Što se mene tiče, možeš!

Predradnik pogleda Johna, okrene se i izađe iz kuće ne progovori više ni riječi.

Riker, uzbuđen, počne hodati amo-tamo. Povremeno bi zastajki-vao kraj prozora i pogledavao van.

— Htjeli biste momke suočiti s nakupcem stoke?

— Da.

— I onda?

— Dalje se to više neće mene tica-
ti. — John puhne dim prema stro-
pu.

— Ako nakupac izjavi da mu je
Bud prodao stoku iz Teksasa, sudac
će ga osuditi, zar ne?

— Vjerojatno.

— A ako je nakupac u zabludi?

John ustane.

— I vi ste uvjereni da je to učini-
tio vaš sin. Zašto nastojite okriviti
druge? Zašto želite izvrnuti činjenice?
Nakupcu je svejedno, on nije
osobno zainteresiran. Prepoznat će
Buda samo ako mu je doista on pro-
dao onu stoku. A Manuela, djevoj-
ka iz javne kuće, prepoznat će Ta-
tea samo ako je on doista bio u nje.
Isto vrijedi i za Ritu, drugu djevoj-
ku, i za krčmara koji je vidio tuč-
njavu. Mnogi će ljudi dati izjavu, a
sudac će zaključiti što je istina. O
krivnji će odlučiti porota, a vama
preostaje mogućnost da za Buda
unajmite dobra odvjetnika.

Riker opet priđe prozoru i zagle-
da se van, gdje je sjalo jarko sunce.

— Još ih nema?

— Nema. — Rančer se okrene.

— Uskoro će stići. — John povu-
če dim. Cigareta mu nije prijala, pa
je zgnječi u pepeljari. — Koliko
goveda imate?

— Tri tisuće. I pedeset četiri ko-
nja. A samo jednog sina, šerife!

— To sam čuo već u gradu.

— Tako? Što ste još čuli u Holtó-
nu?

John sliježe ramenima, pa odgo-
vori:

— Ljudi se boje vašeg gnjeva.
Nitko vam se ne želi zamjeriti, čak
ni gradski šerif.

— Nemaju baš nikakvih razloga
da se sa mnom svađaju.

— Možda, ali to nije važno. Bitno
je samo ono što se može saznati u
Newmanu. No, možda bi trebalo šče-
pati najprije Ola Averyja.

— Ola?

— On je ustrijelio Clema Dresse-
ra, ne upozorivši ga. Clem nije
imao oružje u ruci. Ne znam kako
ćete vi to nazvati, no za suca je to
ubojstvo. Ol, dakle, ne bi imao ni-
kakvih razloga da štedi ostale. Vje-
rojatno bi se raspricao. Jer, ionako
će izgubiti glavu.

— Na mome ste ranču, šerife. Na
mojoj zemlji, na kojoj vrijedi samo
ono što ja kažem. Suviše pričate!

— Evo ih, dolaze. Abel — dovi-
kne izvana predradnik. — Sada
možeš osobno upitati sina da li je
onakva hulja kakvom ga smatra
šerif!

Riker se u nekoliko koraka nađe
kraj prozora i pogleda van. Hale
krene za njim i pogleda iznad ranče-
rovih snažnih ramena.

S brežuljka na zapadu spuštala
su se četiri konjanika i jahala pre-
ma ranču.

Riker tiho prekune.

U dvorištu, predradnik pogleda
prema prozoru.

— Dovedi ostale, Wayne! — nare-
di rančer.

Predradnik pođe prema staji.

John ustukne. Još nije bio načisto
s Rikerom. Hoće li rančer na svaki
način pokušati da spasi sina?

Riker se okrene i zagleda u šeri-
fa.

— Za nekoliko će minuta biti ovd-
je.

John još više uzmakne, hodajući
natraške dok nije ledima dodirnuo

zld. Skine sigurnosnu uzicu s kokota revolvera i ostane u tom položaju.

Tada se začu tih topot kopita. Nekoliko je sekundi bilo tiho, a onda se opet čuo topot. Kroz dvorište projaše predradnik i uskovitla prašinu.

Topot se udalji i zamre.

Minute su vrlo sporo prolazile.

Napokon se opet začuje tih topot kopita, pa škripanje sedala i Budov povik:

— Hej, zar nema nikoga kod kuće?

Stari Riker izađe.

— Uđi, Bude. I vi ostali, lupeži, dođite s njim. — reče osorno, okrene se i vrati u dnevnu sobu.

Prođe jedna minuta, a onda se na pragu pojavi Bud. Ugledavši šerifa Halea, zastane.

— Uđi! — naredi mu otac.

Bud se približi, još ne skidajući pogled s Johna. Ostali mu se pridruže. Pogledavali su čas šerifa, čas rančera.

— Ovo je savezni šerif iz Topeke — promrmlja Riker. — Kako se zovete, šerife?

— John Hale.

— Dakle, ovo je šerif John Hale iz Topeke, Bude. Poznaješ li ga?

Mladić nesigurno pogleda drugove. Kad ga je Tate Gregg gurnuo ramenom, odgovori:

— Bio je u Holtonu, oče.

— Tako? Pa, što je radio ondje?

— Pričao je ljudima kojekakve gluposti. Ima nešto protiv nas! Pričao je da smo ukrali neku stoku i prodali je u Newmanu.

Tate se nervozno nasmije i dobaci:

— Kakve proklete ludosti! Kao da bismo mi učinili nešto takvo!

— A ne biste? — zapita Riker.

Gregg se odmah uozbilji.

Budovo se lice izduži.

Werris i Avery više nisu znali kamo bi gledali.

Riker baci kroz prozor cigaru, pa s opasnim zvukom upita:

— Jeste li ubili neke miroljubive kauboje iz Tekensa, ukrali im stoku i prodali je u Newmanu?

— Dabome, nismo! — izusti Bud. — Sve je to podla i drska laž!

Otac mu priđe i zamahne tako iznenada da Bud više nije stigao reagirati. Šaka ga pogodi usred lica.

Mladić krikne, zanjiše se i sruši.

Riker pogleda Tatea.

Ležao je kao da je izgubio svijest.

— Onda, Gregg, čupavi kojote, jesi li što smislio?

Mladić uplašeno skrene pogled s rančera na šerifa, koji je još bio naslonjen na zid, posve nepomičan, i promatrao prizor.

— Nisi smislio gdje ste bili, protekla dva tjedna, Tate? — nastavi rančer.

Gregg uzmakne i naleti na Buda, koji je još ležao na podu. Uto ga već sustigne rančerova šaka, udari ga u bradu i sruši preko Buda.

Ostala dvojica ustuknu, okrenu se i istrče u dvorište.

— Vratite se, prokleti razbojnici! — vikne rančer. — Vratite se, ili ćete dobiti svoje!

I, doista su se vratili.

— Proklete ništarije! — psovao je Riker. — Bezazlene su Teksašane mogli ubiti, a sada nemate hrabrosti da se suočite s posljedicama!

Odjednom, Nat Werris izvuče oba revolvera i uperi ih u rančera.

John odmah makne ruku s drške revolvera.

Rančer, zaprepašten, raskoračio je noge i uvukao glavu među rame-na. Niz lice su mu tekli potoci zno-ja.

Bud i Tate su ležali na podu, otvorenih očiju, ali su zaključili da je pametnije ako ostanu dolje i izigravaju žrtve.

— Ni korak dalje, ili ću pucati! — vikne Nat. — Mene nećete mlatiti! Nikoga nismo ubili, niti smo ukrali stoku i prodali je. Da je tako, imali bismo mnogo novca! Ne bismo ga donijeli ovamo!

— Pa, već ste ga prokockali — umiješa se nehajno John.

Bud sjedne. Tate je slijedio njegov primjer.

— Ustanite! — izdere se na njih rančer.

Obojica su u hipu poslušala.

— Ono što on govori nije istina! — uzvikne Bud i pokaže na šerifa.

Rančer ga odmah udari u lice.

Bud zavesla rukama i opet se sruši na pod.

U tom trenutku izvana dopre topot kopita.

Tate, Nat i Ol pogledaju prema prozoru kojega su kapci bili sasvim otvoreni.

Pred kućom topot zamre. Konjanici sjašu i utrče unutra, pa se postave iza mladića. Bilo ih je šest, s predradnikom; šestorica prašnjavih kauboja, starijih od Buda i njegovih sudionika.

— Zatvorite ih! — naredi odrešito rančer. — Moram razmisliti što ću s njima.

Podigli su Buda s poda, uhvatili ostale i izvukli ih van.

— Ako vam jedan od njih pobjegne, vidjet ćete svoje. To vam jamčim! — dovikne za njima Riker.

Kad su se kauboji s mladićima udaljili, rančer se okrene, protrlja šiju i posegne za svojom čašom. Tada pride prozoru i dovikne:

— Svezite ih za kola u suši, Waynel

— Dobro!

Riker se okrene i ocjenjivački zagleda u Johna, koji je znatiželjno očekivao što će se sada dogoditi. Uvjerio ga je da mu je sin ubojica i kradljivac, ali je još jasnije nego prije slutio opasnost.

Rančer ode do vrata, zatim se vrati do prozora, pa ponovo pođe prema vratima.

Uđe predradnik, za njim ostali.

— Sve je u redu — reče posljednji, brišući rukavom košulje znoj s lica.

— Čekajte vani. Ti, Wayne, ostani ovdje.

Predradnik klimne kaubojima i oni izađu. Zveckanje mamuza čulo se i kad su već sišli u dvorište.

Riker pogleda predradnika.

— Ja nisam kriv, ti to dobro znaš. Učinio sam sve što sam mogao kako bih od njega stvorio poštena čovjeka.

— Trebalo je da otjeraš ostale.

— Lako je to sada kazati, Wayne. Kad se nešto već dogodi, onda je lako donijeti sud. Nije li tako, šerife?

— Da, istina je — prizna John. — Međutim, kad se nešto dogodi, više se gotovo ništa ne može izmijeniti. I to je istina.

— Možda je to baš najbitnije — odvrati rančer. — Osim nas i onih pođlih mladića o zbivanjima znaju ponešto samo stanovnici Holtona. A oni su to čuli samo od vas, šerife. Njima bih mogao lako objasniti da ste se prevarili. Njima ću bez teškoća objasniti i ono s Olom... nehotice je ustrijelio Clema. Bio je to nesretan slučaj, razumijete?

— Da, razumijem — reče John.

Riker priđe stolu, napuni obje čaše i izvadi iz ormarića čašu za predradnika.

— Možete li zamisliti na kakve sam neprilike nailazio dok sam stvarao svoj ranč? — nastavi. — Prvi sam se naselio u ovom kraju. Je li bilo tako, Wayne?

— Da, Abe, bilo je tako — suglasi se predradnik. — Nimalo lako.

— Naravno, momku ću istjerati bubice iz glave, šerife. Razumije se.

— Kakve bubice? Mislite li na ubijanje Teksasana? Ili samo na krađu stada?

Rančerovo lice se iskrivi.

— Gazda želi reći da će od Buda stvoriti pristojna čovjeka, šerife — objasni predradnik.

— Nije li malo prekasno? Oni Teksasani su mrtvi, Rikeru?

— Znači, s vama se ne može razborito govoriti? — promrmlja rančer. — Slušajte, šerife! Ako objese Buda, time se neće više ništa izmijeniti. Vjerujte, žao mi je tih ljudi iz Teksasa, ali oni su mrtvi, zauvijek mrtvi! Ja mislim da bi...

— Samo nastavite — reče John.

— Mrtvima više ne možete pomoći, šerife. Međutim, mogli biste...

Rančer nesigurno pogleda predradnika, ali Wayne Oatman ni ne

trepne okom. Riker se opet zagleda u Johna, pa nastavi:

— Dat ću vam novac, konje, goveda... što god želite, šerife. No sina vam ne dam. Kažite bilo koju cijenu i ja ću platiti.

John je upravo to očekivao.

— Deset tisuća dolara? — zapita rančer, već prilično nametljivo. — Pristajete li, šerife Hale?

— Zar još ne shvaćate da uopće nisam ja u pitanju? — odvrati John. — Ta, nisam ja ubijen da mi plaćate odštetu.

— On govori o novcu kojim bi kupio vašu šutnju — objasni predradnik.

Rančer ga iznenađeno pogleda.

— Zar nije tako, Abe? Ne govoriš li o takvu novcu? — upita predradnik. — Moraš otvoreno razgovarati sa šerifom, tako da zna, na čemu je.

Riker tiho prekune.

— Zar si već i ti protiv mene? — ljutito progunda.

— Nisam, to dobro znaš, Abe. No, kad-tad se stigne do točke preko koje se više ne može. Eto, Bud je stigao do te točke.

— Nisu baš postupili kao početnici — napomene John — Možda su za posljednjih godinu dana izbivali s ranča već nekoliko puta zbog takva razloga. Potrebna je poprilična sreća da bi im se kasnije ušlo u trag. Ako im se ponovno pruži prilika, nastavit će takvim zlodjelima.

Predradnik klimne.

— To je ono bitno, Abe — suglasi se sa šerifom. — To moraš imati na umu. Vuk se ne može pretvoriti u psa, ma koliko se ti trudio. Žao mi je, ali to valja jednom kazati.

— Ti hoćeš da ga predam krvniku? — prosiće sjedokosi rančer.

— To nisam mislio, Abe. — Predradnik se malo pokunji.

— A upravo je o tome riječ. Šerif će ga odvesti u Newman, a ondje će ga objesiti. Ondje ili u Topeki. Što je, šerife? Nudim vam deset tisuća dolara, o kojima neće nitko ništa saznati. Dovoljno je da u Holtonu kažete kako ste se prevarili. Najbolje je da to osobno izjavite. Ljudi će odmah povjerovati.

— Nisam raspoložen za laganje. Osim toga, nisam došao k vama da bih zaradio deset tisuća dolara.

— Petnaest tisuća!

John zaniječe glavom.

— Dvadeset tisuća, šerife.

— Neću.

— Što onda hoćete?

— Kad sam u Topeki dobio zvijezdu, zakleo sam se da ću obavljati svoju dužnost i služiti pravdi. Upravo toj dužnosti želim sada udovoljiti.

Predradnik zadovoljno klimne.

— Eto, čuo si što želi, Abe. Od toga ga ne možeš odvratiti, makar mu stavio pred noge cijeli ranč. On želi ubojice a ne tvoj novac.

Nekoliko se časaka činilo kao da će Riker nasrnuti na njega, ali onda se svlada, uzme čašu sa stola i srkne gutljaj. Stavi čašu natrag i počne koračati amo-tamo.

Razmišljao je.

Tek poslije nekoliko minuta zastane, okrene se prema Johnu i upita:

— Znači, ne možemo se dogovoriti šerife?

— Ne. Bit će bolje da se obratite nekom odvjetniku ili sucu, Rikeru.

— A jeste li pomislili i na to da nećete otići odavde ako ja to ne dopustim? — nabaci. — Konj vam

je rasedlan i nalazi se u staji. U dvorištu je pet mojih ljudi.

Ne razmišljajući mnogo, John uhvati revolver, izvuče ga i napne kokot.

— Ruke uvis!

Poslušajte ga.

— Kao da vam to može pomoći! — prijezirno će rančer. — Ovdje se ne događa ništa protiv moje volje. Imajte to na umu.

— Pođite obojica ispred mene. Odjahat ću u Topeku i vratiti se s pojačanjem, Rikeru. Tada ćemo vidjeti da li se baš sve zbiva po vašoj volji. Krenite!

VI

Kauboji su se povlačili dok nisu stigli do obora i bunara, svi uzdignutih ruku. Rančer i predradnik su zastali u dvorištu.

— Nitko mu ne smije osedlati konja! — vikne Riker. — Neće se usuditi na vas pucati samo zato što mu na konja niste stavili sedlo.

— Naravno, to ne smije učiniti ni ako nosi zvijezdu — odvratila jedan kauboj.

— Vrlo dobro znate što drugi smiju a što ne smiju! — uzvikne John. — Zašto to ne znate i kad je posrijedi Bud i ostali nitkovi? Kad su u pitanju ubojice i kradljivci stoke?

Riker se bljesno okrene.

— Ne dopuštam da mog sina nazivate ubojicom?

John je oklijevao. Nije odmah okinuo, i to je bilo kobno za njega.

Stari rančer odgurne revolver u stranu. Šerif tada ipak opali, ali metak promaši i zabije se u zid suše. Rančer se baci na njega. Htio je udariti revolverom, ali ga Rikero-

va šaka pogodi po vratu i on promaši.

Tada rančer udari nogom tako snažno da je zateturio i osjetio jake bolove, što mu prostrujiše tijelom poput iglica. Riker opsuje i ponovno zamahne, ali se John u međuvremenu uspravio, ispustivši pri tome revolver. Ugleda pred sobom Rikerovo izobličeno lice i ispruži ruku.

Činilo mu se kao da je udario o kamen. U istom ga trenu netko napadne s leđa. Dobio je udarac po šiji i naletio baš na rančерову šaku, koja ga pogodi poput malja. Pred očima mu bljesnu iskre a tlo se zanjše. Činilo mu se da će padati satima, ali već u idućem trenu tresne o zemlju.

Kad je pokušao ustati, ponovno ga pogodi jedna šaka, ovaj put u bradu. Zastenje i potiljkom udari o zemlju. Svijest mu potone u moru vatre i zvijezda.

Rančer se uspravi i povuče rukave bluze. Jedan mu kauboj pruži šešir, koji mu je za vrijeme tučnjave pao s glave. Promrmljavši nešto nerazgovjetno, Riker obriše rukavom šešir i stavi ga na glavu.

— Kojeg vrata stojite tu kao da ste se okamenili! — izdere se na svoje kauboje. — Donesite užad i svežite ga!

Kauboji potrče prema staji.

Rančer podigne sa zemlje Johnov revolver i gurne ga za pojas. Šerif se ni micao.

— Tvoja ga je šaka pogodila kao konjsko kopito — reče predradnik.

— Najednom si protiv mene, Wayne! Sjetiš li se ponekad koliko smo već vremena zajedno?

— Kakve to ima veze s ovima, Abe? Ako su oni klipani ubojice, onda treba da budu kažnjeni; šerif je u pravu. Sada ćeš i ti upasti u neprilike. Vjeruj mi, poštenim se ljudima neće svidjeti tvoja igra. Oni te neće shvatiti, kao što te ni ja ne shvaćam. Pri tome mislim na ove naše kauboje.

— Ma, gluposti! Oni neće razmišljati o tome. Ni o čemu ne razmišljaju. Sav njihov mozak nalazi se u rukama.

— To bi tebi, vjerojatno, bilo milo — promrmlja predradnik — ali nije tako. Uvjerit ćeš se u to. Upropastit ćeš sâm sebe, Abe.

Rančer naduveno odmahne rukom.

— Hej, gdje ste tako dugo, do bijesa? — vikne prema staji.

Pojave se kauboiji, noseći konopce i jedan laso, pa krenu preko dvorišta.

— Napokon ste tu. Hajde, svežite ga! I to kako treba! Provjerit ću i otjerati do vruga svakoga tko ne bude savjesno izvršavao moje naredbe. Ovdje ja zapovijedam, i svaka se moja riječ mora slušati bez pogovora. Je li tako, Matte?

— Jes, gazdo.

— Jack?

— Jest, gazdo.

Riker ih je pitao jednog po jednog, i svi su odgovorili potvrdno. Tada se zajedljivo osmjehne predradniku i reče:

— Eto, vidiš, šupoglayče. Saberi se. Ovo je moja zemlja. Ovdje se sve odvija onako kako to ja želim.

Kauboji su u međuvremenu svežali šerifa i osovili ga na noga.

— Strpajte ga u onu sušu. — Riker mahne glavom prema drugom kraju dvorišta.

Kauboji odnesu onesviještenog šerifa. Predradnik i rančer gledali su za njima, a onda Riker pogladi šakom bradu i promrmlja:

— Sada ću Buda naučiti pameti, tako da će za sva vremena izgubiti želju da ubija ljude!

— Nakon toga će se pretvoriti u divlju zvijer — odvрати zamišljeno predradnik. — Jednog dana će i tebe ubiti, Abe. Bit će ti to kazna zbog toga što si ubio šerifa.

— Što to govoriš?

— Zar ne razmišljaš o tome kako ćeš se riješiti Halea? Znam da se baviš upravo takvim mislima. Šerif neće popustiti, u to sam uvjeren. Ti imaš granit u šakama, on u glavi.

Rančer se nadmoćno nasmije.

— Nije ni potrebno da popusti — odvрати. — Nestat će bez traga.

— Što?

— Odjahat će oдавде a nikamo neće stići. Kad-tad će se, možda, pronaći njegovo tijelo. Pomislit će se da mu je pobjegao konj, pa nije uspio pješice stići do najbliže rijeke. To se, na žalost, vrlo često događa, Wayne.

— Ti si hulja, Abel!

Osjećajući gađenje, predradnik se okrene i pođe prema kolibi za kauboje.

Rančer je stisnuo šake i smrknuo gledao za njim.

— Dovedi mi Buda, Wayne! — vikne. — Naređujem ti da ga dovedeš!

Predradnik zastane i osvrne se

— Dovedi Buda! Naređujem ti!

— Ako ga ne dovedem?

— Onda pokupi svoje stvari i odlazi s moga ranča, Wayne.

Wayne Oatman prijede pogledom preko dvorišta i zdanja, preko svega što je gradio svojim rukama a što mu nije pripadalo. Imao je na umu da pedesetogodišnjake u ovoj zemlji smatraju starcima.

Krene prema suši u kojoj su bili zatvorili ubojice.

R X X

Bud Riker krikne kad ga je pogodila šaka. Zatetura prema zidu, naleti na njega i skvrči se. Cvilio je, krvario iz usta i nosa i već imao modrice po licu.

— Uspravi se, propalico! — vikne rančer. — Izbit ću iz tebe svu pakost i pokvarenost, kunem ti se!

Mladić je stenjao i puzao po podu; iza njega ostao je krvav trag. Podigne se na koljena, uhvati za rub stola i ustane.

Međutim, tek što se uspravio, očeva ga šaka ponovno pogodi u lice.

Zatuli od boli, okrene se oko osi i stropošta.

— Ustani, pseto! — izdere se rančer.

— Zar ga hoćeš umlatiti i tada predati sucu? — zapita predradnik.

Rančer se zagleda u njega i ostale. Ugleda užasnutost na licima ljudi. Tada spusti pogled na sina, koji je krvario još više nego prije i više nije sličio sebi.

Spusti se na stolicu. Neko je vrijeme mislio da će se nešto izmijeniti i da će se bolje osjećati, no sada mu je bilo jasno da se prevario. Sve je bilo isto kao i prije.

— Odnosite ga i čvrsto svežite — rogovori naposljetku.

Kauboji odvuku mladića u sušu, gdje su ostala tri mladića bila sve-

zana za kola; svaki za jedan kotač. Dovuku Buda do lijevog prednjeg kotača i svežu ga za nj.

Bud je stenjao, sklopivši otekle oči. Krvario je.

Kauboji izađu, ne prozborivši ni riječi sa svojim bivšim drugovima.

— Što se dogodilo, Bude? — pro-sikće Tate. — Je li kazao nešto? Neće nas izručiti, zar ne? Ta, kazao sam ti. Ovo ćemo podnijeti. To je ipak manje zlo od vješanja.

— Ubit... ubit ću ga... zbog ovoga! — prostenje Bud.

— Ljudi u Holtonu će zahtijevati da mene izruči — reče Ol Avery. — Zbog Clema. Dobro poznajem gradskog šerifa; on će to, svakako, zahtijevati. Gazda može svašta napričati ljudima, objasniti im i šerifov nestanak, ali ne može zataškati činjenicu da Clem nije imao oružje u ruci. Kažem vam, gazda će me izručiti!

— Možda si u pravu — prizna Tate. — Bilo bi najbolje da nestaneš. Ako odeš daleko na jug, neće tragati za tobom.

— A kako ću se osloboditi? — prošapće uznemireno Avery.

Gregg okrene ruke; mokro se remenje malo rasteglo.

— Pričekaj pravi trenutak, Ole. Ionako se još nije smračilo. Pomoći ćemo ti!

— Možeš li se osloboditi?

— Mogu. Treba mi još malo vremena. Ne bih htio prerano upropastiti sve. Dokle god ne zanoči, mogu dolaziti i pregledavati spone.

— A od čega ću živjeti? — upita Ol.

— Dobit ćeš sve što nam je preostalo. To je mnogo više nego što si do sada zaradio u staroga, te škrti-

ce. Dovoljno ti je za nov početak u Montani, gdje te nitko ne pozna.

— No, moraš zaboraviti da mi postojimo — umiješa se mladi Nat Werris. — Ne smiješ nikada govoriti o nama, Ole! Izbaci naša imena iz svog sjećanja!

— Dobro, momci — odmah pristane Avery. — Da se barem smračili! Hej, zar nam nisu oduzeli novac?

— Pa, zar ne znaš što je s novcem? — upita Nat. — To mi nije jasno, Tate!

— Znaš da mu pamćenje nije jaka strana, Nate. — Gregg se tiho nasmije. — Zar se ne sjećaš, Ole, da smo novac što nam je ostao ušili u Budovo sedlo? Treba samo da se dočepaš tog sedla, i novac je tvoj.

— Ah, da — prizna Ol Avery, a onda zaprepašteno usklikne: — Zaboga, pa ondje je petnaest tisuća dolara!

— Da, Ole, petnaest tisuća. Mnogo više nego što oni misle da imamo.

— I sve će to pripasti meni?

— Da, sve je tvoje — potvrdi Tate.

— Eh, posrijedi je zacijelo nekakva varka.

— Ne, Ole, nema nikakve varke. Kad odeš, stari će se smiriti. To je izlaz za sve nas. A sada bi bilo bolje da pričamo o nečemu drugom, ako slučajno tko prisluškuje.

— Petnaest tisuća dolara — promrmlja zamišljeno Ol Avery, zaboravljajući da je još privezan za kotač i veoma udaljen od onoga što smatra slobodom.

Tate je za to vrijeme nastojao obaviti spone, što mu je i uspijevalo.

• • •

— Ali, nemam nikakvog oružja — šapne Ol kraj vrata suše, gdje su se sva četvorica okupila.

Bud se već bolje osjećao, premda mu je lice bilo silno natečeno.

— Oružja se ne možemo dočepati — prošapće Tate — ali nije ti ni potrebno. Ispališ li hitac, samo ćeš privući pažnju!

Odškrine vrata i izviri.

Na drugoj strani, u kući i kolibi za kauboje, gorjele su petrolejke. Obor i staja tek su se nejasno razabirali.

— Kreni! — promrmlja Tate, makne se u stranu i gurne Ola. — Bježi koliko te noge nose!

— Hvala. Držite se!

Ol šmugne van i krene prema oboru. Uskoro ga iz suše više nisu vidjeli.

— Sada će odnijeti sav novac! — progunda Nat. — Ako mislite da me to veseli, grdno se varate.

— Već ćemo se dočepati novca — pokuša ga umiriti Gregg. — Vjeruj mi, Nate, bit će sve jednostavnije ako ne uhvate Ola. Uhojstvo Clema zaista je opasna stvar. Postoje svjedoci. Osim toga, Ol nije Rikerov sin. Stari bi, možda, žrtvovao i njega i nas.

— Kako to misliš? — oštro upita Bud.

Tate ga pogleda u tami.

— Onako kao što sam rekao, Bude. Starome je, dabome, stalo samo do toga da spasi tvoju glavu. Za nas ga nije briga,

— Zbog Clemove smrti može biti optužen samo Ol.

— Možda je tako, ali ne znamo to pouzdano. Možda su svi suglasni s time da mi zaglavimo a tebe da izvuku. Možda ni šerif nema ništa

protiv toga. Tko zna? Najbolje će biti da Ol nestane i odvoji se od nas. Razmislio sam o tome. S obzirom na okolnosti, dobro je da nestane i novac. Mogli bi ga pronaći, pa bi imali dokaz.

— Ma, oni su već odavno uvjereni da smo mi krivci. — Nat prijezirnno puhne kroz nos. — Više i ne traže dokaze. A šerifa, čini mi se, novac ne zanima. On želi ščepati one koji su pobili Teksašane. To mu je najvažnije.

Tate opet pogleda van, ali nije mogao vidjeti Ola.

— Otac neće dopustiti šerifu da se živ izvuče odavde — umiješa se Bud. — Nagovorit će Matta, Jacka, Zanea, Roda ili Marka da ga likvidiraju za poveću svotu novca.

— Ili će taj zadatak povjeriti predradniku — doda Tate.

Bud zaniječe glavom.

— O ne, Wayne ne bi pristao. Trebalo bi da to znaš, Tate. Tako je pošten da u cijelom životu nije ništa postigao.

Vrijeme se vuklo.

Odjednom, kraj obora se nešto pomakne.

— Stražar! — prošapće Tate. — Do vraga, još to!

— Možda nije opazio Ola — tiho odgovori Bud.

Sjenka se kretala duž ograde obora i za nekoliko se časaka više nije mogla razaznati.

Tada zaškripe šarke stajskih vrata. Kopito udari o dasku.

— Do vraga, zar haš mora biti tako bučan? — prosikće Bud.

Zafrkće konj.

— Stoji! — naredi stražar, pa ispalio hitac.

Konji zaržu i usplahireno potrče duž ograde obora.

Kućna vrata se naglo otvore i u dvorište padne dugačak trak svjetla, u kojem se ocrta golema rančero-va sjena.

Istodobno, u dvorište izađe nekoliko kauboj.

Konjanik jurne od staje prema štaglju.

— Jedan hoće kidnuti! — vikne Rod.

— To je Ol! — dovikne drugi glas.

— Onda ustrijelite tog nitkova! — naredi rančer.

Jahač je još bio vidljiv kad odjeknu pet, šest hitaca.

Konj žalosno zarže i sruši se. Jahač odleti kroz zrak, padne na leđa i ostane ležati u tom položaju.

Jeka se hitaca rasprši u noći. Konj još jednom zarže, trzne kopitom, a onda se smiri... kao i Ol Avery.

Kauboji su se oprezno približavali.

Stražar je još stajao kraj obora i gledao prema suši.

— Što ćemo sada? — upita Nat.

— Doći će, bez sumnje, i ovamo!

— Stražari! — prosikće Nat. — Moramo se nekako dočepati njegova oružja!

— To ne možemo — odvrati Bud.

— Čekajte! — prošapće Gregg.

Dvorištem su trčali kauboji. Zauzstavili su se kraj ubijenog konja i jahača, koji je nepomično ležao na pijesku.

Iz kolibe za kauboje izađe jedan čovjek s fenjerom. Sada su se vidjeli predradnik i rančer. Stajali su pored konja.

Wayne gurne Ola i nagne se nad njega.

— I on je mrtav!

Abraham Riker se ukočeno okrene i pogleda prema suši.

Bud i Nat se povuku, kao da su se uplašili da će ih vidjeti.

— Sada smo još trojica — tiho će Tate.

— Što? — upita Nat.

— Još samo trojica. Polovina družbe koja je prodala tisuću goveda.

U međuvremenu je rančer krenuo prema suši. Nakon nekoliko koraka zastane i dovikne:

— Dođite! Ne bojte se, još se nisu dokopali oružja. To se vidi po Olu.

— Ubit će nas! — prošapće Nat. Obuzet paničnim strahom, otvori vrata i istrči u dvorište. Htio je skrenuti ulijevo i nestati iza građevina, ali su ga opazili.

— Pucajte! — vikne rančer.

Opet zapraskaše revolveri, gotovo u istu sekundu, tako da se činilo kao da je nešto eksplodiralo.

Polovina metaka pogodi Nata Werrisa.

Tate i Bud ustuknu i nalete na kola za koja su do maločas bili svezani.

— Što ćemo? — izusti Bud.

— Odakle bih ja to znao?

— Bila je prava ludost što smo poslali Ola. Netko će rasedlati konja i zamijetiti da je sedlo preteško.

— Glupost! Pa, promijenili smo srebrne dolare u zlatne, a oni nisu toliko teški. Vjerujem da šerif za to ne zna.

Vani je pod čizmama škripio pijesak. Onda se koraci zaustave.

— I njegov je život završen — progovori predradnik. — Većina je već platila za svoja zlodjela.

Rančer progundā nešto nerazgovjetno, a onda dovikne:

— Bude! Tate! Izidite!

Oba se mladića pogledaju u mraku, no vidjeli su samo treptaj straha u očima.

— Ubit nas neće — promrmlja Tate. — Dobro znaš razlog.

— Zar ne čujete? — vikne rančer iz sve glasa.

— Hajdemo! — odlučī Tate, širom otvori dotad odškrinuta vrata i ugleda kauboje, pred kojima je stajao rančer.

Bud iziđe i reče:

— Sasvim je prirodno za zatvorenik pokušā pobjeći.

— Ja ću ti pokazati što je prirodno! — progundā rančer, priđe mu i sruši ga jednim jedinim udarcem.

Žustro se okrene i zamahne na Tatea, ali mladić podigne ruku štiteći se. Riker ga ščepa za ruku i okrenā ga prema sebi. Tate krikne, dobije udarac u lice i također se ispruži na zemlji.

Rančer ih je razjareno gledao, kolebajući se da li bi ih udario nogom, ili podigao i izudarao šakama, ili ih ostavio na miru.

— Neće se oni nikada izmijeniti — tiho će predradnik. — Što prije to s'vatiš, Abe, to bolje i za tebe!

Riker ga namrgođeno pogleda.

— Što hoćeš, Wayne? Objasni mi:

— Dopusti šerifu neka obavi što mu je dužnost, Abe. Bolje i za tebe, kao što re'oh.

— Kako to misliš?

— Gdje jedan šerif nestane, pojavi se drugi... prije ili kasnije, Abe. Oni ne miruju i olako ne priznaju

poraz. Vraški su uporni. To ti je i Hale pokazao. — Predradnik pogleda kauboje, koji su stajali uokolo. — Tko ubije šerifa, ne može se nadati da će dugo živjeti.

— Besmislice! — odvrati gnjevo rančer. — Svežite opet obojicu; kasnije ćemo se njima pozabaviti. Za sada nam je glavna briga šerif.

Kauboji odvuku Buda i Tatea u sušu i ponovno ih svežu. Nisu se sjetili da bi bilo bolje poslužiti se konopcima. Zaboravili su da se remenje, ako se ovlaži, malo rastegne.

Pošto su izašli, rasedlaju ubijenog konja. Nisu opazili da je sedlo teže nego inače. Onda se upute iza obora, da bi iskopali grob za dvojicu poginulih. Šutjeli su i tek se povremeno pogledavali, kao da je svatko očekivao da onaj drugi progovori.

Matt se povremeno naslanjao na lopatu i pogledavao prema kući. Kroz otvoren prozor vidjelo se kako rančer uznemireno i uporno šeće amo-tamo.

Najednom se vrata otvore, izaše predradnik i dovikne:

— Matt. Jack! Gazda želi razgovarati s vama. Dođite!

Dvojica se kauboja pogledaju i bace lopate na zemlju.

— Ja to ne bih učinio — tiho će treći kauboj, imenom Zane. — Ni za tisuću dolara.

— Što? — upita Matt.

— Ono na što svi mislimo i što će od vas zahtijevati.

Matt i Jack se šutke zgledaju. Tada Jack reče:

— Nas dvojica smo najstariji i najteže bismo pronašli novo zaposlenje. Nije slučajnost što rančer zove baš nas,

— To ništa ne mijenja — ustraje Zane. — Međutim, sami odlučite.

— Gdje ste, do vraga? — vikne predradnik.

— Dolazimo, Wayne — odgovori Jack. — Što se, do vraga dereš!

VII

Na stolu su ležale dvije tisuće dolara, nezamisliva svota novca za dvojicu postarijih kaubojja; nikada u životu nisu ga ni vidjeli toliko na hrpi.

Abraham Riker je stajao iza stola, obasjan svjetiljkom. Na zid kraj vrata naslanjao se predradnik, a šerif je bio svezan na stolicu.

John Hale bješe uvjeren da ga je Riker doveo u sobu samo zato da vidi cio prizor. A možda je time i htio dati kaubojima do znanja da je odluka koju će oni sada donijeti neopoziva.

— Želite li prebrojiti? — prigušeno zapita Riker. — Tu su dvije tisuće.

— Zašto bismo mi brojili tvoj novac? — odvrati odrešito Matt.

— Novac je vaš. — Abraham Riker se kratko osmjehne.

— Naš? — Jack zaklima glavom. — Kako bi mogao biti naš? Mi dobivamo trideset dolara mjesečno. Oduvijek.

— Dobit ćete svaki dvije tisuće dolara — izjavi rančer. — Tisuću sada, tisuću kad se vratite. A ne očekuje vas težak posao.

Matt se osvrne prema Johnny Haleu, zatim opet pogleda novac.

— Dvije tisuće dolara! Velika je to svota — promrmlja naposljetku. — Možda ne bismo ni znali što

ćemo s njima. Nismo navikli na trošenje novca.

— Mogli bi nas još napasti razbojnici, ako nešto naslute — doda Jack.

— E, treba da budete oprezni. Uložite novac u banku, pa ćete dobiti kamate. Zacijelo vam je jasno da biste u svojoj dobi teško pronašli novo zaposlenje? Koliko je tebi sada godina, Matt?

— Pa, znaš to. Četrdeset četiri. Riker klimne.

— Da, znam. Još si daleko od mojih godina, ali te već ubrajaju među prave pravcate starce. To je besmislica, ali je tako. Znaš to?

— Svi to znaju — reče Matt. — Uostalom, i ne mogu više mahati bičem onako kao što to može kakav mladić. Ne mogu više ni izdržati bez sna onoliko kao nekad.

— Vidiš, ima nešto u tome. Možda su stariji pouzdaniji, ali mladi su, ako hoće, sposobniji. Međutim, vas dvojica ste nepobitno pouzdani. Činite uvijek ono što zahtijevam od vas, nije li tako?

Matt opet pogleda novac, svezanog šerifa, pa rančera, pitajući se da li će Zane, Rod ili Mark pristati ako on i Jack odbiju.

— Onda? — nestrpljivo upita rančer.

— Uvijek smo se pokoravali tvojoj volji — reče Jack. — Inače bi nas već odavno oterao do vraga.

Rančer se glasno nasmije.

— Točno! — Glas mu je zvučao vrlo zadovoljno. — Ovdje se događa samo ono što ja hoću. Uostalom, ja sam gazda. Znaate li što ovoga puta želim?

— Moraš nam to kazati sasvim određeno — promrmlja Matt, netre-

mice promatrajući sjedokosog rančera.

— Želi da počinite ubojstvo — objasni predradnik. Riker se vidljivo trgne.

— Predradnik je, očito, poludio — promrmlja Matt. — Zar mu nisi objasnio, gazdo, da neće više nigdje naći posao?

— Uživa u tome da bude protiv mene! — vikne rančer. — Ako ti se nešto ne sviđa, odlazi odavde! Što još radiš u mojoj kući, Wayne?

— Pola te kuće sam ja sagradio. Uistinu sam bio lud.

— Odlazi s mog ranča! Zauvijek!

— Dobro, Rikeru. Otići ću.

Dok je predradnik izlazio iz kuće, Matt stisne šake. No, tada nagon samoodržanja pobijedi i on se opusti. Vrata zalupe. Čuli su se koraci iz dvorišta.

— Budala! — progunđa rančer. Kauboji su ga promatrali stisnutih usana. Riker pride prozoru, nagne se van, ali se brzo vrati i, klimajući glavom, promrmlja:

— Neću trčati za predradnikom. Kako bih i mogao? Hoćete li mi vi pomoći, ili treba da obavim sve posve sam samo zato što ne mogu predati sina krvniku? Recite ako ne pristajete. No, tada se odmah možete pridružiti predradniku.

— Ne! Mi smo, dabome, uz tebe — obeća Jack.

— Dobro, bar netko je uz mene u ovim teškim trenucima — progunđa. — Odjahat ćete sa šerifom na istok, petnaestak kilometara od ranča, tako da to ne povežu s nama. I, pažljivo izbrišite tragove.

— A zatim? — upita Matt. — Da ga ustrijelimo ili ostavimo svezanog?

— Učinite kako hoćete. Bitno je da se više nikada ne vrati i da ne može progovoriti ako ga netko pronađe. Napominjem, ne smiju ostati nikakvi tragovi. Kad se vratite dobit ćete svaki još tisuću dolara. Nakon toga možete činiti što vas je volja.

— Dobro.

Matt počne skupljati novac sa stola, a Jack, donese bisage, što su bile prebačene preko naslona stolice. Strpali su sav novac u te bisage.

Riker je stajao kraj prozora i gledao predradnika kako vodi iz staje osedlana konja. Šutio je i kad je Wayne Oatman krenuo u noć. Tek kad se jahač više nije mogao vidjeti, a topot kopita postojao tiši, prosićke:

— Prokleti glupan! Bio mi je jedini prijatelj. Trebalo je da me on najbolje shvati!

Kauboji nisu ništa odgovorili.

— Osedlat ću konje — reče Jack, uzme bisage sa srebrnim dolarima i izađe iz sobe.

Matt pogleda šerifa, koji ga je uporno promatrao. Nakon nekog se vremena vrati Jack, bez bisaga, i obavijesti rančera:

— Sve je spremno.

— Na povratku svratite u grad i ispričajte da se šerif prevario i odjahao. Recite i to da je poveo Ola, Clemova ubojicu.

— Tko povjeruje, nije sasvim zdrav u glavi — reče Matt.

— Što?

— Pa, istina je. Nitko nam neće povjerovati. Najbolje bi bilo da im to osobno ispričaš.

— Čini mi se kao da on baš ništa ne želi učiniti osobno — pobuni se

sada i Jack. — Vlada se tako kao da je riječ o našem sinu.

Iz Rikerovih očiju sijevnu munje. Stisne šake. Za tren se učini kao da će navaliti na Jacka, no onda se umiješa Matt:

— Dobro, učinit ćemo to. Vidjet ćeš da li imaju svi daske u glavi, ili nemaju.

Jack izvuče revolver i priđe svezanom šerifu.

— Ne pokušavaj ništa, Hale — upozori ga. — Vidio si što je za nas na kocki. Čvrsto smo odlučili da zaradimo taj novac.

S truge strane stolici se približi Matt i odveže Johna.

Šerif je gledao revolver i Jackovo lice. Rado bi nešto poduzeo, no okolnosti su bile vrlo nepovoljne za njega. Zato poslušno ustane i dopusti da mu svežu ruke sprijeda.

Osjeti revolversku cijev na leđima i izađe u dvorište, gdje su stajali osedlani konji.

— Uzjaši! — naredi Matt.

John se popne na svog šarca. Kraj obora stajali su ostali kauboji, šutke gledajući prema kući.

Uto Riker izađe iz kuće i zastane na rubu trijema.

— Zaista mi je žao, šerife — dovikne. — Ja nisam ubojica, vjerujte.

— Da, znam. Imate samo jednog sina, pa ga ne možete žrtvovati. Imate tog nitkova, koji će jednog dana, možda, i vas ubiti. Jer, on nema nikakvih obzira, Rikeru! Za njega je i otac samo običan čovjek.

— O tome ne možete vi suditi — osorno odvratí Abraham Riker. — Vi ne poznate Buda.

— Gazdo, dajte nam i šerifovo oružje — reče Matt.

— Zašto?

— Ako ga nađu mrtvog bez oružja, svi će odmah znati da nešto nije u redu.

— Ah, da. Uđi i uzmi oružje.

VIII

Jahače proguta noć, kao i predradnika.

Trojica su kauboja još stajala kraj ograde obora.

— Pođite na spavanje — reče im rančer. — A ujutro, čim se probudite, pogledajte što je sa stokom. Mogla bi se raspršiti ako ne bude nikoga pored nje. Zapravo, najbolje je da jedan od vas odmah odjaše do stada.

No, kauboji se nisu ni pomakli.

Rančer se nagne naprijed kako bi bolje vidio u mraku.

— Nešto se dogodilo?

— Štošta se dogodilo — odvrati Zane. — Više nego što možemo shvatiti. Na primjer, razmišljamo o predradniku. Proveo je ovdje godine i godine.

— Pa?

— Sada je otišao — objasni Rod. — Otišao je samo zato što nije htio surađivati u prljavoj igri. Nat Weris, Ol Avery, Clem Dresser i Al Price su mrtvi. Trebalo bi da sada plate i preostala dvojica ubojica!

— Tako je! — suglasi se Mark.

— Matt i Jack su odveli šerifa! Sve će se srediti — odgovori Abraham Riker, siđe s trijema i krene prema njima.

— Da, odveli su šerifa — potvrdi Rod. — Ali, znaš li pouzdano da će ga ubiti, kao što ti želiš?

Riker pogleda prema istoku, ona-
mo kamo su odjahali Matt i Jack sa
zarobljenikom.

— Oni nisu ubojice — nastavi
Rod. — Odakle ti samo pomisao da
bi oni mogli najednom hladnokrvno
ubiti šerifa? Zar samo zbog tvog
novca? A, tako lijep novac, ipak,
nije. Riker je i dalje gledao prema
istoku.

— Naprosto ne mogu zamisliti da
bi oni iznenada postali takvi podla-
ci. — Rod zaklima glavom. — Mo-
žeš li ti, Zane?

— Ma, nitko to ne može zamisliti
— odlučno odvratila Zane.

Rančer ih pogleda.

— Što hoćete? — progunda zlo-
voljno. — Htjeli biste Buda predati
krvniku?

Mark zanijeće glavom.

— Ne, o tome moraš ti odlučiti.
Nas se to ne tiče i nećemo se mije-
šati. Mi želimo samo svoju plaću.

— Za to što se ne miješate?

— Ne, za svoj rad.

— A tko će se brinuti o mojoj sto-
ci?

— Stoka ti neće biti potrebna
ako dođu šerifi iz Topeke — objas-
ni Zane. — Uostalom, što nas briga
za tvoju stoku. Mi želimo plaću za
ovaj mjesec.

— Mjesec još nije završio.

— Dobro, onda za protekla tri
tjedna.

— Neću vam dati novac! — pro-
sikće rančer glasom punim mržnje.
— Ja plaćam samo kad se mjesec
završi, za obavljeni posao. A sada
se pobrinite za svoju stoku!

Zane upitno pogleda ostale.

— Neka mu ostane taj novac!
Neka ga poždere! — reče Rod, okre-

ne se i pride sedlima, što su bila
prebačena preko ograde obora.

— Stanil! — vikne rančer, potrči
za njim, zgrabi ga za rame, okrene
prema sebi i pritisne uz ogradu.
Htio ga je već udariti u lice, kadli
se kraj njega nađe Zane i gurne
mu revolversku cijev u bok.

— Udariš li, gotov si! — prozbori
ledenim glasom kauboj. — Bit će to
kap preko mjere!

Abraham Riker spusti ruku, daš-
ćući. Lice mu se kupalo u znoju, a
oči su suludo svjetlucale.

Rod se povuče izvan dohvata nje-
govih ruku. Zane uzmakne, otpusti
kokot i vrati revolver u korica.

— Nećete dobiti sada novac —
ustraje rančer. — Dobit ćete ga tek
kad prođe cio mjesec. Uvijek je
bilo tako, pa će biti i sada.

— Dobro. Samo ti zadrži novac. —
Mark odmahne rukom. — Zapravo,
više i ne želimo tvoj novac. Nije
nimalo važno da li ćemo imati u
džepu dvadeset dolara više ili ma-
nje. Ovako i onako smo siromasi.
Dali smo ti svoj znoj, a dobili nis-
mo ništa.

Riker razjareno pogleda preko
ramena. Međutim, Zane odmah iz-
vuče revolver i napne kokot.

— Hajde, momci, osedlajte nam
konje. Rod i Mark uzmu sedla i
odu prema staji.

— Zar bi ti, doista, pucao na
mene, psoto podlo? — razbjesni se
rančer. — Zar te nisam hranio šest
godina, i omogućio ti da živiš kao
čovjek?

— Prije svega, tu sam četiri godi-
ne. A tvoju hranu sam i te kako
zaradio. Obogatio si se na meni,
kao i na svima ostalima. — Zane se
blijedo osmjehne. — Ta prokleta

bogataška naduvenost! Još bi trebalo da vam zahvaljujemo što vam pomažemo da na našoj grbači zgrčete novac.

Rančer prekune. Gledao je prema staji i mrmljao:

— Čekajte samo, osvetit ću vam se zbog toga. Okrećete mi leđa u trenutku kad mi je prvi put u životu potrebna pomoć. Do sada sam uspijevao sve učiniti sam, sve sam ovo ja stvorio.

— Katkad se pitam da li te i žena napustila zbog toga.

— Zbog čega?

— Zato što si takav, što nisi poklanjao pažnju nikome osim onom ubojici. On je uvijek bio zao. Wayne je jednom pričao da ga je Bud prije deset godina gađao kamenjem, a ti si se tome smijao.

— Ne sjećam se.

— Wayne se sjećao. I, nije to pričao samo jednom. Peklo ga je to, peklo ga je dugih deset godina.

Rančer nije skidao pogleda sa stajе.

— Pa, ne mogu se o svemu brinuti — promrmlja. — Ako odjašete, razbježat će mi se goveda. Ne možete mi to učiniti, razumijete?

— Što se nas tiču tvoja goveda? Mi smo ovdje samo najamnici koje možeš u svako doba otjerati.

Rod izvede iz stajе prvog konja, priveže ga za ogradu i prebaci preko njega sedlo. Uto Mark dovede drugog konja i počne ga također sedlati.

— O, prokletnici, zar hoćete da se odrekнем svog sina! — uzvikne rančer, izbezumljen od srdžbe.

— Nećemo mi ništa od tebe, čak ni svoju plaću — reče Zane. — No, ne želimo imati veze ni s onime što

činiš. Nadaјmo se da se nećeš pokajati.

Rod je izveo iz stajе trećeg konja, pa sada uzme s ograde Zaneovo sedlo. Ono se nalazilo kraj Budova; nitko nije slutio što se skriva u tom sedlu.

Osedlavši konja, Rod uzjaše, izvuče pušku iz navlake i gurne metak u cijev, pa je uperí u rančera.

— Znači, ti bi pucao u mene, prokleta protuho? — zareći rančer.

— Samo ako me prisiliš, Rikeru.

— Još sam tvoj gazda!

Rod zaniječe glavom.

— Predugo si bio. To je sada prošlost, Rikeru. Za mene si stranac.

I ostala su dvojica već uzjahala. Odmah zatim svi krenu.

— Ma, čekajte! — vikne za njima rančer. — Razgovarajmo još! Zane! Rode! Mark! Čujete li me?

Potrči za njima, ali kauboji se nisu obazirali, niti su se zaustavili.

Tada rančer zastane, psujući. Htjede povući revolver, ali opazi da ga nema; ostavio ga je s redenicom u kući.

— O, proklete izdajice! — kleo je iz sveg glasa. — Crknuli što prije!

Jahači ga više nisu čuli. Nestali su u noći, krenuvši prema sjeveru.

John Hale pogleda jahača s desne strane, pa onog slijeva.

Počelo je svitati. Iz tame je postepeno izranjalo rijetko grmlje. Nebom se širilo sivilo i potiskivalo tminu na zapad.

John ocijeni da su već prešli petnaestak kilometara. Nisu naišli ni na kakav potok, ni na jednu maju s vodom, pa je bio svjestan da neće stići do grada ako ga ostave u toj

divljini, pogotovo kad ne poznaje okolicu.

Opet pogleda ispitivački dvojicu kauboja. Zaista, nisu više bili mlađi. Sada, poslije probdjevene noći, to se jasno vidjelo. Dobili su podočnjake, a bore na licu bile su dublje urezane. Činilo se da se Jack već jedva odupire umoru.

Johnovu pušku i opasač s revolverom nosio je Matt.

— Jesmo li se dovoljno udaljili? — upita Jack.

— Mislim da jesmo.

John nije mogao ništa poduzeti, nije im se mogao oduprijeti, ali nije ni znao što namjeravaju. Obojica su sve vrijeme šutjela.

Matt baci njegovu pušku i opasač s revolverom u travu.

Šerif se osvrne. Iza njih se prostirala jednolična prerija, jednaka na sjeveru i na jugu.

Na istoku se pojavi prvu rumenilo.

— Nećemo te ubiti — progovori tada Jack. — No, želimo zadržati novac što smo ga dobili. Godinama smo radili kao mravi u Rikera, znojili se krvlju, pa smo i zaslužili nekakvu svoticu. Ne znam da li nas možeš razumjeti, šerife. Mi to i ne zahtijevamo od tebe. Treba samo da znaš zašto nam je potrebna prednost.

Matt se ogleda, pa reče:

— Mislim da smo se ulistinu dovoljno udaljili. Sva trojica se zauzave.

John Hale pogleda preko ramena. Njegovo je oružje ležalo negdje u visokoj travi, nije ga mogao vidjeti.

— Sjašil! — naredi mu Jack. U ruci je držao pušku i vidjelo se kako nimalo ne želi da mu nešto

pobrkla planove. John se uhvati za jabuku sedla i spusti s konja.

— Odmakni se malo! — zapovijedi Jack. — Hajde, povuci se, šerife! I, budi oprezan. Nemoj nas slijediti, jer mi sa svim tim nemamo nikakve veze. Uzimamo samo ono što nam je dao i što smo odavno zaslužili, stavlajući bezbroj puta život na kocku i utrošivši najbolje godine života. Novac je naš, razumiješ?

John, ustukne, ali ništa ne odgovori. Riker im je naredio da se na svaki način pobrinu za to da se on više nikada ne vrati među ljude.

Matt se nagne prema šarcu i uhvati njegove uzde.

— Konja ćemo ostaviti tri kilometra odavde, šerife — nastavi Jack. — Potrebna nam je tolika prednost. Nadamo se da ti je jasno da nas ne možeš stići. I još nešto: savjetovao bih ti da najprije pokupiš oružje. Bez njega si u divljini bespomoćan.

— A kako ću se osloboditi spona?

— Ostavit ćemo ti nož... stotinu metara odavde. I, želim ti mnogo sreće s Rikerom, šerife. — Jack se blijedo i umorno osmjehne.

— Kako to misliš? — upita Matt.

— Šerif će se vratiti, to bi i slijepac vidio — odgovori Jack i potjera konja prema sjeveru.

Matt ga je slijedio.

Hale ubrzo opazi kako Jack baca nož, a nakon toga obojica potjeraju konje u galop.

John pođe prema nožu. Klekne kraj njega, uhvati ga i gurne u pije-sak, pa počne trljati konopac o oštricu.

Oslobodivši se, ustane. Iz daljine je još čuo topot kopita, ali u sivilu svitanja više nije vido konjanike.

Osvrne se, pitajući se da li je doista najvažnije najprije pokupiti oružje. Zaključio da nije i da što prije valja pronaći konja.

Potrči.

Lako je slijedio tragove kopita. Međutim, ubrzo uspori korak, shvativši da nema smisla trčati jedan kilometar i onda ostati bez daha. Nastavi dugačkim koracima.

Iza njega su ostajali otoci trave, grmlje i topole, a na istoku je nad obzorjem izronio rub sunca. Nebom se proširile dugačke zrake i sivilo pretvore u plavetnilo.

Tada ugleda konja; bio je privezan za grm.

Stigavši do šarca, žurno odveže uzde i uzjaše. Na istoku, u daljini, još se nazirao oblak prašine, koji je sakrivao jahače.

Međutim, John okrene konja i odjuri u suprotnom smjeru, na zapad.

IX

U sušu su se uvlačile sunčane zrake.

Bud je uzalud nastojao olabaviti spone. Tate je odustao od takvih pokušaja, jer je već potpuno ogulio zglavke.

— K vragu, zašto si kazao da se možemo lako osloboditi? — prigovori Bud.

— Ranije je remenje bilo jako mokro. Sada se više ne rasteže.

— Prokletstvo! Paš imamo smolu! — promrsi kroz zube Bud.

— Sve je uzalud — reče Gregg, naslonivši glavu na kotač. Boljelo su ga leđa, jer mu se u njih zarila osovina. Ipak, Bud je neprekidno pokušavao.

— Svi ostali su otišli — promrm-lja Gregg — a nas kao da je stari zaboravio.

— Sve bi bilo jednostavno da se možemo osloboditi. Mogli bismo mu isprazniti blagajnu. Ima novaca kao pljeve.

— Bitno je da ga privremeno zadržamo, da mu bacimo pijesak u oči.

— Kako?

— Pretvarat ćemo se da se kajemo. To će upaliti. Bude, ako se ti pretvoriš u ovčicu. On ionako želi da se izmijeniš, da postaneš poput njega. Kad dođe, odglumi nešto. Izbrbljaj neku lijepu pričicu koja će mu natjerati suze na oči! Bud nije mogao vidjeti druga, jer je sjedio sa suprotne strane kola.

— Pričaš mi bajke, ha? — promrm-lja. — Stari mi neće povjerovati.

— Ma, povjerovat će, upravo zato što to želi. Dovoljno je da nas odveže, a ostalo ćemo mi urediti.

Obojici im se činilo da vrijeme teče presporo.

Naposlijetku se začuju koraci. Kroz pukotine u drvenom zidu ugledaju neki lik kako ide mimo. Onda se vrata staje otvore i uđe Abraham Riker, iskrivljena i naborana lica. Skupi je šešir... koji je stajao dvadeset dolara, gotovo toliko koliko je iznosila i plaća jednoga kaubojaja... navukao na čelo. Imao je na sebi košulju, hlače i čizme, a oko pojasa redenik s teškim revolverom.

Ispitivački je promatrao sina i Gregga, a onda im se približi.

U Budu se javi strah.

— Moram van, inače ću napuniti gaće — progovori Gregg.

Riker čučne pred njim.

— Ti si Buda učinio takvim! —
optuži ga. — Ti si kriv, lijenčino!

Ošamari ga, a Tateova glava udara o debeo naplatak.

— Ostavi ga na miru! — vikne Bud.

Njegov otac se uspravi i zaobiđe kola. Oči su mu se iskrile od gnjeva. Sagne se, pa ošamari i sina.

Bud odmah krikne kao da ga netko reže, a starac ga za nagradu udari šakom u bradu. Mladićeva glava bubne o žbicu. Na oči mu protiv volje navru suze.

— Zbog vas, prokleti besposličari, otišli su mi ljudi! Samo zbog vas, lupeži! Vrag vas odnio!

— Ako nas odvezeš, odjahat ćemo odavde — odvrati Bud. — Odjahat ćemo u Montanu i nikada se nećemo vratiti. Zar ne, Tate?

— Da, tako je! — Tate klimne.

— Trebalo bi da vas pošaljem u pakao, a ne u Montanu! — vikne rančer.

Udari još jednom sina, kao da može time nešto izmijeniti, ispraviti ono što je učinjeno.

Bud opet tresne potiljkom o žbicu i jaukne.

— Zašto me nisi predao šerifu kad me ionako hoćeš umlatiti!

Sipajući kletve, rančer se uspravi.

— Odjahat ćemo u Montanu i više se nikada nećemo vratiti — javi se Tate. — Uvidjeli smo svoje greške. Izmijenit ćemo se, o tome nema sumnje. Za pet godina, kad se sve zaboravi, Bud će vam se javiti pismom. Možda...

Riker podigne glavu. Naizgled zainteresirano je slušao što mladić govori.

— Možda tada više nitko neće pitati za prošlost — doda Bud.

I u njemu se rodila nada da bi mogao nadmudriti oca.

— Danas više nitko ne brine o onome što se dogodilo prije pet godina — objasni Gregg. — U ovoj se zemlji sve brzo zaboravlja.

— O, prokleti lupeži! — progundava rančer. Očito, nije ih slušao. — Svi su moji ljudi pobjegli zbog vas. Čak i Wayne. A on mi je bio prijatelj. Jedini na svijetu. Shvaćate li vi to?

Opet čučne pred sinom.

— I tvoja majka je pobjegla od mene! Prije mnogo godina. A znaš li, zapravo, zašto je to učinila?

— Ne znam.

— Ja ću ti kazati, prokleta huljo! Pobjegla je zato što sve to nije mogla izdržati. Nije mogla podnijeti tvoju pakost prema ostalima, pakost koju sam ja još branio. Kazala je da ćeš postati zao čovjek. Nije htjela sudjelovati u tome, pa je pobjegla. Da, to je kazala. No, ja ću istjerati to iz tebe, čuješ li me, Bude? Istjerat ću!

— I ja moram van — odvrati Bud, kako bi prekinuo očevo razmišljanje o sumornoj prošlosti. — Vratit ću se, ne brini.

Riker se uspravi i oslobodi ga.

— Uostalom, i milije mi je da su ti ruke slobodne dok te mlatim. Hajde, ustani!

Bud se uspravi, protrlja crvene zglavke i korakne u stranu.

— Moram izaći — promrmlja.

— Izaći ćeš!

Stari Riker naglo udari.

Bud zaurla od boli, zatetura duž kola, padne, otkotrlja se po podu i klekne.

— Ustani i dođi ovamo! — naredi mu otac. — Dođi ovamo, nitkove!

Mladić se uspravi, ali ne pomakne s mjesta. Pogureno je stajao.

— Dođi ovamo, kažem ti! — vikne rančer kao da je pomahnitao.

— Moram van!

— Dođi ovamo!

Abraham Riker korakne prema sinu.

Bud odmah ustukne, a kad je otac ponovno koraknuo, još više uzmakne.

Starac ga je slijedio. Prošao je kraj Tatea, povikavši:

— Stani!

No, sin nije poslušao. Bojažljivo se povlačio. Tada naleti na stup, zatim na obješen lanac, koji tiho zveckne, a onda na lopatu i sruši je.

Pogleda kraj sebe i ugleda držalo sjekire. Zastane.

— Izbit ću ja to tebi iz glave — prigušeno je nastavio otac. — Kako mi nije već ranije palo na um da se s tobom ne može razgovarati? Ti razumiješ samo batine! E, dobro! Kažu mi da si se svojedobno nabacivao kamenjem, a ja sam se tome smijao. Nije istina! Možda sam se jednom nasmijao, jer je bilo naročito smiješno, ali oduvijek sam htio stvoriti od tebe pravog čovjeka. Oduvijek!

Naglo skoči prema naprijed, no Bud je to očekivao, pa se u jednom skoku nađe iza stupa. Posegne za držalom sjekire i, prije nego što se stari rančer stigao okrenuti, udari njime.

Udaren po šiji, rančer zatetura.

— Još! — vikne Tate. — Još!

Stari Riker uhvati ravnotežu.

Bud skoči za ocem i ponovno udara.

Držalo pogodi rančera po potiljku, tako da mu je šešir odletio s glave. On posrnu i sruši se. Međutim, odmah privuče noge i pokuša ustati.

— Udari ga još jednom! — vikne Tate. — Brzo!

Glava mu je od željeza!

Bud poslušao.

Ovaj put starac zastenje i ispruži se na podu.

Mladić baci držalo i ustukne.

— Odveži me, do vraga, Bude! — uzrujano dovikne Tate.

Bud je piljio u oca, koji je stenjao i time pokazivao da je još pri svijesti. Tada požuri prema drugu i Gregg ustane, trljajući raskrvavljene zglavke.

Bud istrči iz suše. Tate najprije odzme starom Rikeru revolver, a onda požuri za drugom.

U međuvremenu, Bud je zastao u dvorištu i ogledavao se.

— Nema više nikoga, ha? — Tate se nasmije. — Ovo je propast ranča. Pogledajmo što je u blagajni. Možda se obradujemo.

Prešli su dvorištem, ušli u kuću i odmah u rančerovu radnu sobu.

U sredini se nalazio velik pisaći stol uz koji je stajao kožnati naslonjač. Tu su bili ormar za spise, peč i blagajna, crna željezna grdosija s čvrstim mjednim ručnim kolom.

Bud pretraži pisaći stol, ali ne nađe ključ od blagajne.

— Možda je u njegovu džepu — nabaci Tate.

Bud zaniječe glavom.

— Nije. Ne nosi ga u džepu, jer je prevelik.

Pretražili su i ormar, ali ključ nisu našli.

— A gdje ga je ranije držao?

— U pisaćem stolu.
— Znaš li to pouzdano?
— Naravno. Ključ je uvijek bio u stolu.

— Onda ponovno potraži.

Bud Riker se vrati do pisaćeg stola, otvori ladicu i izbaca sve iz nje.

— Ništa — progunda.

— Nastavi tražiti!

Bud počne kopati po pretincima s lijeve i desne strane, pobaca i is njih sve što mu se našlo pod rukom, ali naposljetku zaniječe glavom. Onda zgrabi nož, koji je već bacio na pod, i raspori naslonjač.

Ali, ni u njemu ne nađu ključ.

— E, to ne shvaćam — izusti zamisljeno. — Uvijek ga je držao u pisaćem stolu.

— Onda se, očito, nekoga uplašio.

— Nas?

— Odakle bih to znao? — Tate prijeđe pogledom po sobi, tražeći pogodno skrovište za ključ. — Možda se uplašio nas, možda ostalih. A možda ga je sakrio zato što se boja da će ga napasti.

— Ne, nije to! — Bud pogleda kroz prozor. — Ključ je ipak u očevu džepu. Izvadio je novac iz ormara i spremio ga u blagajnu... noću. A ključ zadržao u džepu. Ideš li sa mnom?

— Kamo?

— U sušu. Sâm neću poći, jer ne znam da li još leži.

Tate odvagne u ruci teški revolver i podmuklo se naceri.

— Ako više ne leži i priprema neku klopku, snosit će posljedice — progunda.

Izađoše.

Kad je Tate otvorio vrata suše, rančera nije bilo nigdje na vidiku.

— Izađi, ili ću pucati! — zaprijeti Tate i opali u sušu, kako bi zaplašio starca.

Metak pogodi lanac na stupu i sruši ga na prazno vedro. Zveket lanca i prasak revolvera stopiše se u jedan zvuk.

— Pojavi se, Rikerul — vikne Tate.

— Ondje jel — uzikne Bud.

Gregg se hitro okrepe.

Stari je Riker izašao iz suše kroz sporedna vrata i upravo teturao prema bunaru.

Tate potrči za njim. Starac ga začuje tek u posljednji čas, ali bio je suviše omamljen i zato prespor da bilo što uradi.

Gregg ga stigne i udari revolverskom cijevi.

Rančer se sruši.

Mladić se odmah nagne nad njega i pretraži mu džepove.

— Jesi li našao ključ? — nestrpljivo zapita Bud, koji je stajao po strani.

— Nisam.

— Onda ga je ipak sakrio negdje u kući — zaključa Bud i potrči preko dvorišta.

Tate razjareno prekune i još jednom udari po glavi već onesviještenog Rikera; za svaki slučaj. Tada pođe žurnim koracima za Budom.

Pretražiše kuhinju, dnevnu sobu, sobu staroga rančera i sve ostale prostorije.

Nakon toga počese iznova, tragajući i razbijajući sve što bi moglo biti šuplje.

A vrijeme je nezaustavljivo prolazilo.

Kad je Tate Gregg naposljetku pogledao u dvorište, već obasjano jarkim suncem, opazi da je stari

Riker opet nestao. Vrata su suše bila otvorena.

Bud, koji je i dalje tražio ključ baci na pod veliku glinenu vaz u uskim grlom. Ona se razbije, a među krhotinama se pojavi dugački ključ koji su tražili. Mladić je zapanjeno gledao, još ne shvaćajući da ga se najzad dokopao.

Gregg se okrene.

— Eto, trud se isplatio. Dobro je što smo bili uporni.

U tom času odjekne hitac.

Metak razbije prozorsko staklo iza Tatea i baci u sobu kišu krhotina.

Oba se mladića instinktivno sagnu, a onda se Tate okrene i opali iz revolvera iznad prozorske daske.

Na suprotnoj strani dvorišta, vrata kolibe za kauboje bila su otvorena, a u zraku se lelujavao dim baruta. Iza jednog prozorčića nazirao se rančer.

Tate opali. Od oštrog dima zapeku ga oči. Okine još jednom.

Staklo iza kojeg je maločas stajao Riker se rasprsne. Međutim, rančer se već sklonio.

U oboru, konji prestrašeno zaržu i razidu se.

Tate pogleda prema njima i promrmlja:

— Ili ćemo ga se riješiti, ali ga moramo bar onemogućiti da nas slijedi. Moramo rastjerati konje!

Prozoru se približio i Bud. Uto kroz prozor kaubojske spavaonice izviri puščana cijev. Liznu plameni jezik, praćem praskom.

Tane prozuji kraj Tatea. Mladić prekune i stane bjesomočno pucati. Iz hipa isprazni bubnjić.

Pogođen u ruku, stari se Riker iznenada nasloni na prozorski okvir.

— Ranio si ga! — uzvikne Bud.

— Da, čini mi se.

Rančer zatetura u unutrašnjost spavaonice i nestane s vidika.

— Otjerat ću sada konje, a ti uzmi novac — reče Gregg.

Bud klimne.

Tate istrči iz kuće, pretrči dvorište i otvori vrata obora. Napuni revolver i povuče se, promatrajući kolibu za kauboje. Međutim Rikera nije vidio.

Okrene se i počne pucati prema konjima. Životinje, u panici, pojure iz obora.

Tate pogleda opet prema kolibi za kauboje. Ništa! Kako se nije usudio približiti, počne uzmicati duž ograde; revolver je držao uperen prema kolibi.

Rančera nije vidio ni kada mu se kroz otvorena vrata pružila prilika da vidi dio prostorije.

Kad je stigao do staje, još jednom oprezno pogleda prema spavaonici za kauboje, a onda utrči u staju, odveže konje i istjera ih na dvorište. Zadrži samo dva, koje vani priveže za ogradu.

Nekoliko se konja zaustavilo u blizini i Tate opali prema njima. Okrznem metkom jednog vranca i natjera ga u paničan bijeg. Opali još jednom. Sada i ostali konji juru za onim prestrašenim vrancem i razidu se u dugačkoj uvali.

Pogledavši opet prema kolibi za kauboje, Tate gurne revolver za pojas od hlača i osedla konje.

— Kako napreduješ, Bude? — dovikne.

U tom trenu ugleda jahača, koji se približavao s istoka. Kad se taj čovjek u sedlu pomaknuo, nešto na njegovoj bluzi bljesnu.

— Hej, izađi, Bude! Brzo! — vikne Tate.

Čim je izašao na trijem, Bud Riker ugleda konjanika.

— Zaboga, šerif! — izusti zaprepasteno. — Znači, utekao im je!

— Ili se nisu usudili ubiti predstavnika vlasti. Znaš da su malo čaknuti. Pridržavaju se nekih posebnih načela. Jesi li izvukao novac?

— Još je unutra.

Tate prekune i potrči. Pretrči dvorište i utrči u kuću. Zgrabi sa zida pušku »spencer« sa sedam metaka i žurno izađe.

S trijema opali na jahača na šarcu.

— Što čekaš? — izdere se na drugu. — Uzmi i ti pušku, do vraga!

— Ja bježim, Tate!

Bud uzme sedlo s ograde i stavi ga na konja. — Onaj novac je još u sedlu — doda, — Hajdemo! Besmisleno je izlagati se opasnosti. On ima vrašku sreću i uporan je kao magarac, to dobro znaš.

Tate povuče zatvarač i ponovno opali prema jahaču, koji se još približavao.

Međutim, metak pogodi samo pijesak i malo ga uskovitla.

Bud je dotle pritegao kolan. Sada otrči u staju i iznese vinčesterku, pa i on ispali hitac na jahača što je dolazio s istoka.

Konjanik napokon potjera konja i nađe se u zaklonu iza suše.

— Hajde, Tate! — uznemireno dahne Bud. — Ako nećeš, odjahat ću sam!

Još se čuo topot kopita.

Tate prijede dvorište, nasloni pušku na ogradu i osedla svog konja.

U tom času prasnu prvi hitac. Metak je bio namijenjen njima. Za djelić sekunde čuo se samo fijuk, a onda se tane zabije u zid staje. Kraj ugla suše raspršio se oblačić siva dima.

Bud odmah opali prema tom uglu i metkom otkine jedan iver. Šerifa više nisu vidjeli. Međutim, u slijedećem se trenutku širom otvore vrata suše.

Tate i Bud odmah opale prema njima.

Iz mračne unutrašnjosti, šerif uzvrat vatrom. Pojavio se tek začasak, jezivo osvijetljen plamenom iz cijevi, i ponovno nestao.

Mladići počnu mahnito pucati onamo, no John Hale im odgovori tek za minutu... opet s ugla suše.

Metak opeče mladom Budu Rikeru vrat. On prestrašeno jaukne i vikne:

— Pa, on se s nama poigrava, Tate!

— Želi da izgubimo živce, Bude! Sjeti se, još nemamo novac!

— To mi više nije važno! — usplahireno odvrati Bud.

Ispali još dva hica, a onda žustro odveže uzde i skoči u sedlo, govoreći:

— Ja se povlačim!

— O, prokleta kukavico! — progundna nezadovoljno Tate, ali i on odveže konja i izjaše. Gurne pušku u navlaku na sedlu, izvuče revolver i isprazni ga, pucajući prema suši. Tada potjera preplašenog konja za Budom, koji je već stigao do kraja dvorišta.

Uzvitlana prašina obavije jahače.

X

John Hale izađe iz suše, s puškom u spuštеноj ruci. Iz cijevi se još lelujao dim.

Razgleda prazni obor, štagljeve, sušu, kolibu za kauboje i kuću. Tada mu do ušiju dopre stenjanje, što je dopiralo iz kolibe.

Uperi pušku, držeći je o boku, i približi se kolibi. Sada je posve jasno čuo starčevo stenjanje.

Gurne puščanom cijevi vrata prema unutra i ugleda Abrahama Riker-a.

Rančer je ležao na podu, lica izobličena od boli. Kroz razderan rukav vidjela se rana.

John se ogleda, ali u prostoriji nije bilo nikoga osim sjedokosog starca.

— Ostali su otišli? — zapita.

Rančer sjedne, tiho jaučući.

— Da, svi su otišli. Nevaljala kopilad!

— A tko je pucao na vas?

— Onaj nitkov Tatel

— A što je Bud uradio?

— Ne razumijem...

— Pa, Tate je nitkov, ostali vaši ljudi su nevaljala kopilad, pa me zanima što je Bud.

Stari se rančer uhvati za rub stola, ustane i odvuče do stolice, pa sjedne.

John je osluškivao. Još se čuo topot kopita, ali je po tome što je postajao sve tiši znao da se konjanci udaljuju od ranča.

— Bud je zao kao i Gregg — naposljetku će rančer — ali imam samo njega, šerife.

Ušuti, zapanjen, a onda promrm-lja:

— Odakle vi ovdje?

— Mislite, trebalo je da budem mrtav? Znaite, Jack i Matt su se zadovoljili s tisuću dolara. Odjahali su i neće se vratiti.

— Onda me uhapsite već jednom zbog nagovaranja na ubojstvo!

— A nakon toga?

— Zatim me odvedite u Topeku, k sucu. To je, bar, jasno.

— Tako da Bud može pobjeći? To želite? Znaite što, Rikeru, ja mogu donekle shvatiti vaše porive. Ali, samo donekle. I vas su onesvijestili, zar ne?

— Onaj Tate... Pseto!

— Aha! Bud, očito, ne čini baš nikakvo zlo na ovome svijetu, ha?

— Čini, šerife. Nije on nimalo bolji od Gregga, ali je moj jedinac.

John Hale je imao dojam da stari rančer neprekidno govori isto, zato što ne može smisliti ništa drugo. Bio je beznadan slučaj, s njim je samo gubio vrijeme.

Okrene se i hitro kręne dvorištem. Pri tome pogleda prema oblaku prašine što se kretao prema sjeveru. Još se čuo topot.

Popne se na trijem, pa uđe u kuću.

Budući da su vrata bila otvorena, lako nađe pravi put. Ugleda na podu krhotine glinene vaze, zatim pušku i ručnu crnu čeličnu blagalu, koje su vrata bila otvorena.

Na dnu blagajne ležalo je nekoliko komada kovana novca, papiri i debela torba.

John se sagne, otvori torbu i isprazni je. Zvekećući, srebrni novac padne na pod i otkotrlja se pod pisaći stol, rasporeni naslonjač i do zida.

John se uspravi i baci praznu torbu u stranu.

Kad je izašao iz kuće još se čuo topot kopita, daleko na sjeveru.

Vrati se u kolibu za kauboje.

Stari je Riker sjedio za stolom, na jednostavnoj crvenoj klupi. Niz prste mu je tekla krv i kapala na hlače.

— Jeste li imali ključ od blagajne u glinenj vazi, Rikeru?

— Zašto pitate?

— Zato što je vaza razbijena a blagajna otvorena. Momci su već napunili torbu novcem, ali su je, tko zna zašto, ostavili.

Stari rančer gnjevno opsuje i načas stisne lijevu šaku. Tada se opusti i reče:

— Ne, ključ nije bio u vazi. Ja sam ključ dao Budu, tako da može uzeti novac.

— Zar mislite da sam šašav, Rikeru? — John se nasloni na zid. — Vaši su ljudi otišli, a goveda će vam se raspršiti. I konje su vam rastjerali; ima ih posvuda u dolini. Dovoljna je jedna oluja ili čopor vukova da se svi konji prestraše i pobjegnu vrlo daleko. Jeste li već shvatili da će vaš ranč propasti ako za tri ili četiri dana ne zaposlite nove ljude?

— A vama još nije jasno da sam star? — upita uzrujano Abraham Riker. — Ja nisam gradio ranč za sebe! Što će mi sve to?

— Vrlo dirljivo! Rasplakat ću se. Jeste li ikad rekli sinu da sve to stvarate za njega? U gradu se priča da ste uvijek bili silno škrti.

— Bud zna da je sve ovo namijenjeno njemu.

— Dobro, ako vi tako kažete. Mene se to ne tiče. Bitno je da su Bud i ostali napali noću goniče stoke i pobili ih kao bijesne pse. Bud

će platiti zbog toga, svidjelo vam se to ili ne.

— Rekao sam vam već da nemate baš nikakav dokaz protiv njega, šerifel

John krene prema njemu.

— Suočit ću Buda s nakupcem stoke i djevojkama iz Newmana, pa ćemo tada znati da li je istina ono što govorim.

Prišavši rančeru, odvrne još više rukav na ranjenoj ruci. Metak je napravio duboku brazdu u mesu, koja je još i sada poprilično krvarila.

— Hajdemo u kuću, Rikeru. Isprat ću vam ranu i povezati je. Idućeg tjedna možete doći u Topeku, ako još budete htjeli pomoći Budu.

Pomogne starcu da ustane i odvede ga u kuću.

Ušavši u radnu sobu, rančer pogleda otvorenu blagajnu i novac razbačen po podu.

— Ja sam ispraznio torbu — objasni John i gurne razrezani košnati naslonjač do glomaznog pisaćeg stola. — Sjednite ovdje!

— U Topeki ćete ispričati sucu da sam naredio svojim ljudima neka vas ubiju — promrmlja rančer.

John odmahne rukom.

— Sucu su draže čvrste činjenice. Izvršeni zločini. Poput ubojstva u kanzaskoj preriji.

Izvuče iz sare nož i odreže starcu krvavi rukav.

Nesumnjivo je bilo da Riker osjeća jake bolove, no dobro ih je prikrivao.

— Već sam vam bjo ponudio veliku svotu novca, šerife. Uzmite što god želite!

— Znam, Rikeru.

John pride ormaru, otvori ga i izvadi bocu punu viskija.

— Ne počinjte opet time — nastavi. — Previt ću vam ranu i tada krenuti za onom dvojicom. Ovaj put je njihova prednost tako malezna da ću ih svakako doći.

Polije alkoholom rančevu ruku. Starac se trgne i čvrsto stisne usnice, tako da su se pretvorile u tanku crtu.

— Neću ispričati sucu što se ovdje zbilo, Rikeru — obeća John. — Ali, vjerujte, ništa drugo ne mogu učiniti za vas!

Prijeđe u spavaću sobu, nađe košulju i razdere je. Tada se vrati i njome poveže rančevu ruku.

— Krv možete sami oprati — reče, pa upita: — Kamo su odjahali vaši ljudi?

— Ne znam. Njih ne može više raitko vratiti. Zamrzili su me zato što nastojim na svaki način spasiti onu ništariju. Međutim, on je moje jedino dijete. Neću dopustiti da ga odvedete krvniku u Topeku, šerife. Neću to dopustiti, kunem se!

John sliježe ramenima.

— Možda ste prisiljeni na to, Rikeru — napomene. — Nemate više nijednog konja.

Izađe natraške, jer je dobro znao da ne smije rančeru okrenuti leđa. Možda, Riker ima negdje nadohvat ruke skriveno napunjeno oružje.

Čim je izašao, potrči.

Topot se više nije čuo, ali na sjeveru se još vidio oblačić prašine; otkrivao je gdje bi mogli biti jahači.

Iza suše nađe šarca i zazviždi mu. Konj zanjišti i podigne glavu.

John uzjaše i krene preko dvorišta.

Iza razbijenog prozora ugleda rančera, koji se trudio da napuni pušku. Pri tome mu je silno smetala ozlijeđena ruka, no moglo se očekivati da će prije ili kasnije uspjeti. Možda, čak, uhvati nekog konja i osedla ga.

John je već stigao do kraja dvorišta kad je rančer izašao na trijem i viknuo:

— Nećeš Buda odvesti krvniku, šerife! Vidjet ćeš, neće ti to poći za rukom!

Zagrmi puška.

Metak okrzne krov jedne suše i izviždi prema modrom nebu.

XI

Lako je slijedio trag; štoviše, povremeno je nejasno u daljini vidio jahače. Svaki put bi zastao i sakrio se iza grmlja ili drveća. No, možda su ga ipak već opazili.

Kad se počelo smračivati, zaustavio se na jednom brdu i gledao kako okolica tone u tamu. Pred njim se prostiralo žbunje, sve do daleke šume koju više nije mogao razabrati.

Odjednom u dolini pred njim za-treperi vatra.

Tiho se nasmije, iznenađen. U životu je progonio mnogo razbojnika i često nailazio na tu varku, tako često da mu je već bila smiješna. Htjeli su da odjaše do vatre i pomisli kako oni bezazleno spavaju, pa ih može lako iznenaditi i uhvatiti.

— Tako ste vi iznenadili one u kanzaskoj preriji — promrmlja i potjera konja.

Jahao je kroz šuštavo grmlje i ispod širokih krošnji topola.

S vremena na vrijeme nije vidio vatru, a onda bi se ona ponovno pojavila u noći.

Iz daljine dopre jezivo zavijanje nekog osamljenog vuka, pa utihne. Konj se poplaši, ali ga John potapše po vratu i smiri.

Uporno je jahao kroz šikaru prema sjeveru. Napokon se granje pred njim prorijedi.

Približio se vatri. Zaustavi konja i nečujno klizne sa sedla. Izvuče pušku iz navlake i spusti uzde na tlo.

— Čekaj ovdje! — reče konju, okrene se i produži prema vatri.

Povremeno bi pijesak pod njegovim čizmama tiho zaškripao. Skrenuvši ulijevo, malko se udalji od vatre.

Opet se oglasi vuk.

Povremeno je zastajkivao i osluškivao. Jer, momci su dovoljno lukavi da mu postave i neku neočekivanu klopku.

Međutim, nije čuo nikakav sumnjiv zvuk niti je vidio da se što miče.

Kad je naposljetku stigao do šikare, koja je rasla oko četiri stotine metara lijevo od vatre, plamen se već znatno smanjio. Bio je to pouzdan znak da pored vatre nema nikoga tko bi je podržavao.

U isto vrijeme izađe mjesec i škrto prospe srebrnasto svjetlo po grmlju.

John uđe u šikaru. Nastojao je zaobići grmove, ali ondje gdje nije mogao puškom je razmicao ispreplećeno granje.

Zelio je doći iza vatre.

Zastane i osluhne, čvrsto stežući kundak vinčesterke.

Još nije mogao zamijetiti nikakav sumnjiv pokret. Stajao je tako nekoliko sekundi, a onda produži, još opreznije nego dotad.

Samo bi pokatkad zaškripao pijesak pod njegovim nogama, ili bi vinčesterka okrnula neku granu.

Napokon ugleda logor. Vidio je sedla, šešire i obje puške, tako položene da se sjaj vatre održavao na mjedenim zatvaračima.

— Vješto, vrlo vješto — promrmlja tako tiho da gotovo nije čuo sam sebe.

Mislili su na sve; čak su puške postavili tako da je lako mogao pomisliti kako uistinu spavaju, samo što ih ne može vidjeti. Nisu ga mogli još bolje zavarati jer nisu imali gunjeve; kad su napuštali ranč, suviše im se žurilo da bi ih stigli ponijeti. Očito, nisu mu namjeravali dopustiti da se toliko približi logoru da varka poslana uočljiva. Znači, vrebaju s druge strane vatre... čekaju da se pojavi.

John pogleda ulijevo i udesno. Pogurio se, a pušku pritisnuo uz bok. Tada podigne sa zemlje kamen, napravi još nekoliko koraka i baci ga preko grmlja.

Kamen padne u vatru. Vrcnu iskre.

Iz žbunja s desne strane lizne plamen, kroz granje fjukne metak. U noći, hitac odjekne. Prestrašeni konji zaržu.

— Što ti je? Imaš priviđenja? — zapita Tate, stojeći s druge strane vatre.

— Tu je! — promrmlja Bud. — Nešto je doletjelo u vatru. Zar nisi vidio?

— Što?

Grandice u grmlju zapucketaju. Pojavi se nejasna sjenka.

Serif je mogao pucati... to je bila prilika da pogodi bar jednog od njih... ali nije mogao okinuti a da ih ne upozori.

— Ruke uvis! — dovikne.

Protivnik se odmah baci na zemlju i opali.

I zdesna prasn u hitac.

Plameni jezički iz cijevi načas osvijetle sablasno žbunje.

John opali s boka.

Opazi jednog protivnika kako ustaje i opet puca. Metak mu prozuji tik pored uha. Baci se u grmlje, ispusti pušku i izvuče revolver.

Samo nekoliko metara iza njega projure prestrašeni konji, ržući u noći.

— Bogamu, sada su nam konji pobjegli! — progunda Bud.

— Već ćemo ih naći — odvratiti Tate, koji se nalazio između Johna i vatre. — Treba da se najprije riješimo tog gnjavatora. Čuješ li, šerife? Ovaj put ćemo te dokrajčiti, vidjet ćeš!

John klekne. Grm u kojem je još prije nekoliko časaka ležao zašuška.

Oba razbojnika opale istodobno.

John uzvrat vatrom prema plamićima. Nejasno ugleda Tatea, koji mu je sve vrijeme bio bliži, i dovikne mu:

— Baci revolver!

Gregg opali, munjevito se okrene i potrči.

John ispali hitac za mladićem. Tate nestane.

Serif je znao da ga nije pogodio. Pogne se i počne puniti revolver.

— Jesi li ga udesio? — zapita Bud.

— Vjerojatno nisam. Hej, šerife, dođi ovamo ako nas želiš uhvatiti.

John opali prema grmlju.

Bud sočno prekune.

Tada počne ubrzano pucati jedan revolver. Nejasno se razabrao Tateov lik.

John čučne. Čekao je i brojio hice; međutim, Tate ispali samo četiri metka. Serif nije znao da li je prije toga napunio oružje pa može još pucati. Zato se povuče dublje u šikaru i počne šunjati udesno, kako bi dospio razbojnicima iza leđa.

No, Greggu ne promakne šuškanje grandica. Odmah opali.

Metak promaši Johna tek za dlaku. No, sada je šerif bio bliže razbojniku i jasnije ga je vidio.

Povuče okidač, a Tate se trgne i ispusti krik koji je sličio kletvi.

— Što je, Gregge? — dovikne Bud.

Momak zastenje, ali ponovno uperi revolver i opali.

Međutim, John opazi tu kretnju i na vrijeme se makne u stranu. Još jednom okine, jer nije bio tako lud da se u borbi s tim ubojicama izlaže većoj opasnosti nego što je potrebno.

Pogođen još jednom, Tate utetura u šikaru i izgubi revolver.

— Hej, što je, Gregge? — vikne Bud.

Tate je, neprekidno stenjući, stigao do vatre. Tu posrne i padne među plamene jezike, što su se bili znatno smanjili. Prema crnom nebu sune roj iskri.

Tate krikne, a onda se otkotrlja iz vatre. Trgne se, zastane još jednom i nakon toga ostane nepomično ležati potrbuške.

John je stajao malo poguren. Nadao se da će sada vidjeti Buda ili ga, bar još jednom čuti. Međutim, bilo je tiho.

Tada negdje pucne grančica. Zatim još jedna, dalja nego prva.

— Stani, Bude! — vikne šerif.

Odgovori mu hitac i zvižduk tane-ta.

Kolebao se bi li najprije potražio Buda ili provjerio što je s Tateom. Jer, otkad se razbojnik srušio, nije ga mogao vidjeti iz svog zaklona.

Probije se kroz grmlje i ugleda mladića pored vatre. Zastane i okrene se.

Jasno je čuo kako se Bud udaljava. Mladi je zlikovac, očito, trčao nasumce, jer nije mogao znati gdje su sada konji.

John produži prema vatri, gurne Tatea i okrene ga na leđa.

Greggovo je lice još i sada, premda mrtvo, bilo iskrivljeno, ali mržnja se u njegovim tamnim očima ugasila; postale su prazne i staklenaste.

John se uspravi i povuče iz kruga do kuda je tlo bljedo osvijetljavala vatra. Produži i nagazi na svoju pušku. Podigne je, a kolt gurne u korice. Zatim krene ulijevo, pa opet prema istoku, kamo je pošao progonjeni.

Nigdje ga nije vidio.

Zastane, rukama uhvati pušku i pažljivo osluhne.

Prolazilo je vrijeme.

Tada se začu tiho šuškanje, pa škrpanje pijeska, i naposljetku se na mliječini ocrtala mutna lik. Mladić je pogledavao ulijevo i iza sebe, ali ne i prema šerifu.

John se pritajio i čekao.

Kad je Bud zakoračio na suprotnu stranu tražeći konje, John iskoči iz grmlja.

Mladić se žustro okrene i podigne revolver, ali ga šerif uto udari kundakom.

Bud zatetura i sruši se u žbunje, a šerif mu se odmah približi, ščepa ga za nogu i izvuče iz grma. Ustanovivši da je onesviješten, odvuče ga do već gotovo ugasle vatre.

Pogleda još jednom Tatea, a onda otkine nekoliko grana i baci ih među plemičke, koji ih pohlepno obližnu.

* * *

Vatra je pucketala i praskala.

Sjedeći kraj nje svezanih ruku, Bud Riker je gledao šerifa kako nožem kopa grob za njegova mrtvog druga.

— Prepusti to meni — reče tko zna po koji put. — Bio mi je prijatelj!

— Zar misliš da imam slamu u glavi, Bude? Sretan sam što sam te napokon ščepao, pa bi bilo ludo da ti odvežem ruke i dadem nož.

— Pa, imaš ti kojekakvog oružja, šerife. Zar me se toliko bojiš?

— Ne, Bude, nimalo te se ne bojim, ali naučili su me da se takva podlaca kao što si ti moram čuvati koliko i čegrtuše.

John nastavi kopati. Napokon spusti mrtvaca u jamu, zatrpa ga pijeskom i poravna grob rukama. Nakon toga ustane i zagleda se iznad grmlja.

— A sada ćemo potražiti tvoje konje — reče. — Kreni!

Mladić ustane.

— A gdje ćemo započeti traganje? — upita.

— Na zapadu. Onamo su otrčali.
— John se sagne i uzme laso s Budova sedla.

U tom času razbojnik nasrne; namjeravao je šerifa udariti nogom. Međutim, John je to očekivao. Brzo se uspravi i smotanim lasom ošine mladića po licu.

Bud krikne, zatetura i padne u grmlje.

— Ustani!

Zločinac se morao okrenuti na bok kako bi se podupro svezanim rukama. Ustane. Hladne su mu se oči bijesno iskrile.

— Udarat ću te, Bude dok se ne predaš — upozori ga šerif. — Ma što pokušao smisliti, odvest ću te u Topeku. Jamčim ti!

— Uzeo si prevelik zalogaj! — prosikće pakosno Bud Riker. — Topeka je mnogo dalje nego što misliš.

— Potražimo najprije konje.

* * *

U svitanje je Bud napola spavao u sedlu. Povremeno bi se trgnuo, digao glavu, pa opet zaspao. Već odavno se nije pošteno naspavao... možda od onog napada na goniče stoke u kanzaskoj preriji.

Skrenuli su prema zapadu, jer je Hale smatrao mogućim da je stari Riker, onako tvrdoglav, uhvatio konja, osedlao ga i krenuo za njim. Nimalo nije želio da se sretnu. S vremena na vrijeme pokušavao je obrisati tragove, ali mu je to vrlo teško polazilo za rukom, jer ga je Bud, dabome, u tome ometao.

Mladić se opet pogurio u sedlu. Naginjao se sve više prema naprijed, sve dok je licem udario konju o vrat. Probudi se i uspravi kao svičea.

Među grmljem i kržljivim topolama lelujali su se pramenovi jutarnje maglice.

Još snen, Bud se osvrne i opazi svježe tragove kopita. Tiho se nasmiče.

— Onaj stari blesan će doći, vidjet ćeš. Umro bi od tuge kad bi objesili njegova sina. Ne, to neće dopustiti! Radije će ukloniti tebe, šerife. Vidjet ćeš, stari Riker će se iznenađeno pojaviti i ucecati te!

John je dobro znao da ga stari rančer može doći, jer ga je Bud usporavao koliko je god mogao. Znao je da ga može sustići i ako tek sada odjaše s ranča.

Jahali su mimo grmlju i topolama. Konji su već posrtali, prekriveni znojem. John je znao da im mora omogućiti predah, ili neće izdržati do Topeke. A opet, namjeravao je jahati dok sunce iziđe.

Bud se opet borio sa snom; privremeno je i zadrijemao.

John se povremeno podizao u stremenu i ogledavao, ali nije nigdje vidio nijednu kuću, ranč ili grad. I Holton su, očito, zaobišli u velikom luku.

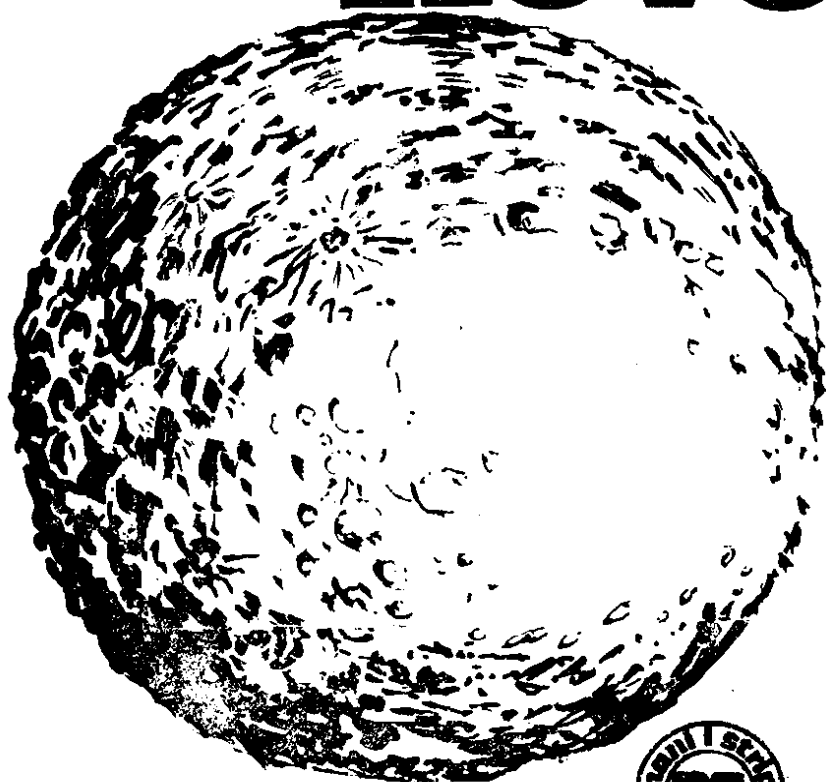
Kad se nakon nekog vremena pred njima našla kamenita vododerina, u kojoj je bilo malo vode. John skrene konje u potocić.

Bud se sasvim razbudi, oporo nasmiče i pobjedonosno promrmlja.

— Starog ne možeš prevariti. Kao mladić, vodio je karavane u Oregon i Californiju, a u nekoliko je navrata bio izviđač u vojsci. Njega se ne bi mogli otresti ni mnogo sposobniji od tebe, šerife.

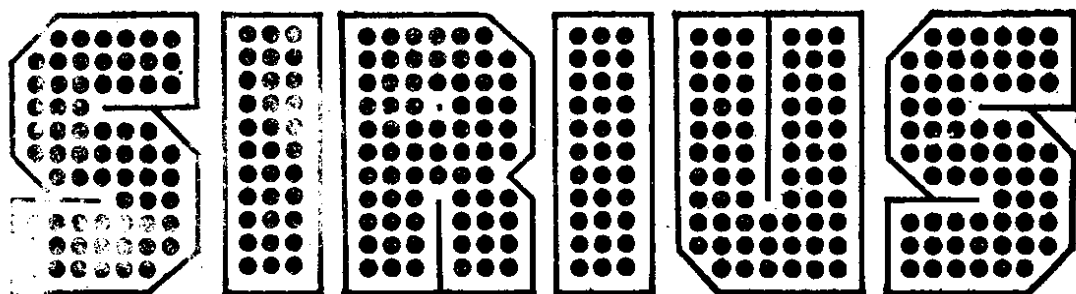
— Dobro je što si mi to kazao — odvratí John i istjera konje iz potocića. — Znači, besmisleno je gnjaviti

ново!

BIBLIOTEKA ZNANSTVENE FANTASTIKE

10d

ti se skrivanjem tragova. Ovako smo brži.

Bud prekune, bijesan što se izlano.

Izlazilo je sunce.

Kad su prošli kroz malenu udolinu, John zaustavi konje i sjaše, pa rasedla svoga konja i baci sedlo na zemlju.

Premda su mu ruke bile svezane, Bud otkopča kolan, uhvati jabuku sedla i povuče sedlo s konja. Onda se naglo okrene i baci ga.

Međutim, njegova brza kretnja i sjena što je kliznula preko tla, upozorili su Halea. Bacio se prema natrag i tako izbjegao udarac.

Teško sedlo padne na zemlju, jedan šav pukne i uokolo se razlete zlatnici.

Mladić je zapanjeno gledao novac.

John hitro skoči na noge.

— O, vidi, vidi! Toliko vam je novca ostalo, ha?

Bud kao da još nije znao što bi poduzeo. Zbunjeno je stajao i gledao. John mu naredi:

— Pokupi novac! Strpaj ga u bisage, tako da sudac ima dokaz pri ruci.

Šerif rasedla i trećeg konja, koji je pripadao Tateu. Bio je još prilično svjež, ali je mogao nositi samo jednog čovjeka. Prema tome, ne može pridonijeti bržem napredovanju. Trebalo je da se konji odmore najmanje tri sata.

Bud se sagne, pa počne skupljati zlatnike i trpati u bisage.

John pogleda onamo odakle su dojahali. Još nije bilo ni traga nekakvu progonitelju; još nije htio povjerovati da je stari Riker posve lud.

Stojeći na suncu, najednom osjeti umor. Ruke i noge su mu otežale kao da su od olova, a više nije mogao ni jasno razmišljati.

Bud je puzao po zemlji i skupljao novac.

John odnese svoje sedlo u stranu i sjedne na nj.

Mladić ga kriomice pogleda.

— Umoran si, je li? — zapita i podmuklo se naceri.

John se bavio mišlju da sveže mladića za grm ili da ga baci na zemlju i tako sputa da ne može ništa poduzeti. No, ni time se ne bi osigurao od svih opasnosti. Stari Riker može doći svaki čas, iznenaditi ga i ubiti. Nedvojbeno, spreman je i na ubojstvo. Spreman je da zbog svog nevaljalog sina postane i zločinac.

Mišli su mu se vrtjele u krugu. Kad je to shvatio, već je napola zaspa. Ipak, trgne se i uspravi.

Bud je stajao pred njim i pažljivo ga promatrao. Vidjelo se da vrebala prilika.

John se uspravi i protrlja sljepoočice.

— To bi bilo naporno i za mladiće — dobaci Bud i pakosno se naceri — a za dječicu poput tebe opasno po život. Zar misliš da ćeš izdržati do Topeke? Varaš se, šerife.

— Zar zbog tebe neću izdržati?

— A zbog koga drugog?

— Zbog tvog oca, Bude. Ti mi ne zadaješ baš nikakvih teškoća. Bude li potrebno, mogu te i svezati za drvo. A oдавde do Topeke ima dovoljno stabala.

Iznenada Budov se pogled ukoči, upravljen iza Halea. Međutim, nije izustio ni riječi. John začuje zveckanje potkove o kamenje, još daleko

NOVO!

Svijet
jugoslavenska
ženska revija

**IZBOR
NAJBOLJIH
RECEPATA**

**SVIJET
ZA
STOLOM**

Cijena 15 d

**Najjeftinija pouzdana kuharska knjiga u nas kod vašeg
prodavača novina**

ali jasno. Protiv volje se trgne i okrene.

Iza grmlja se pojavi konjanik. Jahač je tako tjerao konja da je sivac posrtao od umora. S gubice mu je visjela pjena.

Konjanika privremeno zaklone topole.

Mladić se gromko nasmije i napadne šerifa s leđa.

Umalo ga sruši. Ipak, John ga se u posljednji čas oslobodi, odgurnuvši ga, i munjevito se okrene.

Budova ga šaka pogodi u lice, tako da je zateturao, a pred očima mu zaprskaju zvijezde. Drugi udarac odbije, a onda mu se protivnikova šaka zabije u želudac. Skvrči se.

— E, sada ću te udesiti! — pobjedonosno uzvikne Bud.

John je bio tako iznenađen da se nije zaštitio ni pred slijedećim udarcem.

Ovaj put ga mladi zlikovac pogodi u lice. Zatetura natraške i spotakne se o svoje sedlo, ali se održi na nogama. Laktom dočeka šaku koja ga je htjela ponovno udariti i zamahne svom snagom.

Pogodio je mladića kao maljem i Bud se mlohavo stropošta, izgubivši svijest prije nego što je dotakao tlo. Sada se topot jasnije čuo.

John se osvrne.

Stari je rančer upravo jahao kroz grmlje koje je bilo udaljeno otprilike kilometar. Nemilice je udarao iscrpljenog sivca između ušiju.

John se sagne i sveže mladog zlikovca. Onda osedla konja, podigne Buda u sedlo i priveže mu ruke za unkaš a noge za stremene. Tada i on uzjaše.

Bud se osvijesti. U prvi je čas zbunjeno gledao oko sebe, a onda shvati što se zbilo.

U međuvremenu, stari se Riker približio na samo nekoliko stotina metara. Usprkos prevelikoj udaljenosti, opali iz revolvera i udari konja, koji je već odavno iscrpio svu snagu i galopirao još samo zato što je bio u zaletu.

— Ubij ga, oče! — vikne Bud.

John potjera konje.

Stari rančer opet opali, ali je udaljenost još i sada bila prevelika za revolver.

— Onda, što sam ti rekao, šerife? — vikne uzbuđeno Bud. — Stari je kadar pronaći i najmanji trag. Pronašao bi tvoj trag i onda kad ga ni ti više ne bi vidio.

Abraham Riker ispali još jedan hitac i udari posustalog sivca. Konj izmučeno zarže, posrne i iznenada se sruši.

Gledajući preko ramena, John opazi da se uzvitlala prašina. Kako se Riker nije ponovno pojavio, zaustavi konje.

I Bud se osvrne, čekajući da se otac napokon pokaže.

Prođe nekoliko minuta, no rančeru još nije bilo ni traga. Tada šerif okrene konje i počne se polako vraćati, zajedno sa uhićenikom.

Neprekidno se zaustavljao, vjerujući da ga stari Riker nastoji prevratiti.

Tada ugleda konja i starca.

Sivac je ležao na zemlji, iskretog kopita. Bio je mrtav. I rančeru je ležao nepomično.

— Do vraga, stari je mrtav promrmlja prigušeno i nezadovoljno Bud.

John sjaše, priveže uzde za grm i priđe starcu. Podigne mu glavu i ugleda ukočene oči. Vidio je i rupu na sljepoočici, kojom je udario o kamen.

Pusti mrtvog rančera i uspravi se.

Budovo je oteklo lice posivjelo. Kao da je napokon shvatio da mu je propala i posljednja nada.

John se vrati do njega, odveže ga, povuče s konja i gurne u grmlje.

Bud posrne i padne na kamenje kraj uginulog konja. Plašljivo se osvrne.

— Zatrpaj ga kamenjem! — naredi odrešito John.

— Zašto baš ja?

— Zato što ti je otac.

— Pa što onda?

— I zato što je sve žrtvovao za tebe, Bude: prijatelje, imanje, čast a sada i život.

— Jesam li ja tražio to od njega? — zajedljivo odvratí mladić.

John krene prema njemu. Prema šerifovu licu Bud nasluti što mu prijeti, pa vikne:

— Dobro, učinit ću to!

John zastane.

Kad su, pola sata kasnije, opet krenuli, u žalfijinu grmlju iza njih je ostao grobni humak.

Posljednji za koji je... posredno ili neposredno... bio odgovoran Bud Riker.

Tri dana poslije stigli su u Topeku. A tri tjedna nakon toga Bud Riker je obješen.

Kraj

LOUIS L'AMOUR

COCHISEOV DAR

Sva napeta i bljedih usana, Angie Lowe stajala je na vratima kolibe, čvrsto stežući saćmaricu. Uz vrata je prislonila vinčesterku 73, a u kući na stolu ležala su dva kolta.

Sučelice kolibi sjedilo je dvanaest Apaša na ponijima, a jedan je podigao ruku s dlanom prema naprijed. Apaš što je jahao smeđeg ponija s bijelim šarama bio je Cochise.

Uz Angie su stajali sedmogodišnji sin Jimmy i petogodišnja kći Jane.

Cochise je u tišini sjahao; njegove crne, duboke oči proučavale su ženu, djecu, kolibu i mali vrt. Pogledao je dva ponija i tri krave u oboru.

Tri su puta Cochiseovi ratnici napadali ovu osamljenu kolibu i tri puta su bili odbijeni. Izgubili su sedmoru ljudi, a trojica bijahu ranjena. Cochise je znao da kuću brani žena i dvoje djece i želio je svojim očima vidjeti tu hrabru ženu.

— Gdje je tvoj čovjek?

— Otišao je u El Paso. — Angie je govorila sigurno, premda je bila uplašena. Prepoznala je Cochisea i znala je da o njem ovise njihovi životi,

— Koliko je prošlo od tada?

— Otišao je prije četiri mjeseca.

Cochise se zamislio. Samo bi ludak napustio takvu ženu i tako krasnu djecu.

— Tvoj čovjek je mrtav — reče.

Slutila je da je Ed mrtav; inače bi se već vratio.

— Dobar si ratnik — reče Cochise. — Ubila si moje mlade ratnike.

— Krali su moje konje.

— Zašto ne odeš odavde?

— Zašto? Pa ovo je moj dom! — Angie ga iznenađeno pogleda. — Ovo je moja zemlja. Ovaj je izvor moj. Neću otići.

— To je bio izvor Apaša — podsjetiti je mirno Cochise.

— Apaši sad žive u planinama i njima nije potreban ovaj izvor. A ja imam dvoje djece i treba mi.

— Ali kad Apaš prolazi ovuda, gdje će piti? Njegova usta su suha, a ti ga ne puštaš k izvoru.

Sama činjenica da je Cochise želio s njom razgovarati davala joj je nade.

— Ondje ima vode — pokazala je prema brdima, jer joj je Ed rekao da tamo postoji još jedan izvor —

ali ako Cochiseov narod dođe u miru, može piti i na ovom izvoru.

Poglavica Apaša se osmjehnuo. Ovakva žena odgojit će prave ratnike. Pokazao je na Jimmyja.

— Ovaj mali... zna li pucati?

— Zna — ponosno odgovori Angie. — I to dobro! — Nastavila je:

— Ne želim se boriti s tvojim narodom. Tvoj narod ide svojim putem, a ja svojim. Živim u miru, ako me ostave na miru. Nisam znala — dodala je dostojanstveno — da veliki Cochise ratuje protiv žena!

— Moj ti narod neće više praviti neprilike. Ti si majka jakog sina.

— Što će biti s mojim ponijima? — povikala je za njim. — Tvoji su ih mladi ratnici odveli.

Cochise se nije okrenuo, i mala kolona jahača krenula je za njim.

Iduće jutro oprezno je otišla na izvor po vodu. Njezini su poniji ponovo bili u oboru; vratili su ih po noći.

Jednom, kad je izišla u svitanje, vidjela je indijansku djevojku na izvoru i pozvala je. Djevojka se brzo okrenula, ali nije pobjegla. Angie joj je prišla i poklonila svijetlocrvenu svilenu vrpču.

Idućeg jutra našla je četvrt antilope na svom pragu — ali Indijance nije primijetila.

Ed Lowe izgradio je njihovu kolibu u kanjon West Dog u proljeće 1871, ali Angie je odabrala to mjesto, a ne Ed. Bilo je tu trave, vode i zaklona od vjetra.

Kuću su sagradili na ruševinama stare španjolske zgrade, koristeći njezine debele zidove i pod. Položaj je bio vrlo pogodan za obranu. Bila je u podnožju litice, tako da se kući moglo prići samo iz dva smjera.

Sedam je mjeseci Ed radio teško i uporno. Posijao je prve usjeve i popravio stari plug. Očistio je izvor i obzidao ga kamenjem. Ako mu je i nedostajalo kartaško društvo iz Santa Fea, ničim to nije pokazao. Kada je napokon krenuo na sjever po opskrbu, Angie ga je sa strahom u srcu promatrala kako odlazi.

U jednom od saluna Ed je popio nekoliko čašica... prvo piće nakon dugih mjeseci. Dok mu je viski grijao želudac, zadovoljno se ogledavao po salunu. Zabrinuo se kad se sjetio na ženu i djecu same u zemlji Apaša, ali samo načas. Jer, Ed Lowe nije bio čovjek koji bi dugo o nečem brinuo. Naručio je još jedno piće i naslonio se na bar, razgovarajući s krčmarom; ne zato što je želio o nečem važnom raspravljati, naprosto — volio je razgovarati.

Iznenada je jedna stolica tresnula na pod i Ed se okrenuo. Visok, snažan muškarac, duge crne kose u izbljedjeloj košulji, stajao je uz zid. Nasuprot njemu, s druge strane stola, stajala su tri muškarca otvrdla lica, zacijelo braća.

Ches Lane nije primijetio da ga Ed Lowe promatra. Oštro je motrio braću koja su ga opkolila.

— To ste namjerno uradili! — izjavio je mirno.

Plećat muškarac koji je stajao lijevo od njega nacerio se kroz polomljene zube.

— Točno, Chese. To sam namjerno uradio. Ti si ustrijelio Dana Tollivera na Brazosu.

— On me izazvao — odvratila Ches Tolliverovima, koji su ga zasukočili željni osвете i njegove krvi.

— To uopće nije važno — reče opet onaj krezubi. — Tko je prolio krv Tollivera, mora to krvlju i platiti.

Ed Lowe se odlijepio od bara.

— Tri na jednog ipak je previše — reče prijaznim glasom. — Ako je gospodin u kutu suglasan, ja mu se pridružujem.

Dva su se Tollivera okrenula k njemu. Ed Lowe se bezbrižno nasmijao, držeći ruku nad revolverom.

— Što se ti miješaš? — upita jedan od braće osorno.

— Već sam se umiješao — odvrati Ed. — Zašto vi, momci, ne biste podbrusili pete?

— Što, ne... — Čovjek je spustio ruku na revolver i u sobi odjeknuše pucnji.

Ed se bezbrižno nasmijao i pote-gao je revolver. Osjetio je njegov trzaj u ruci i vidio je kako jedan Tolliver pada, ali opalio je još jednom u nj. Imao je još toliko vremena da primijeti Chesa Lanea kako puca iz dva revolvera i kako još jedan Tolliver pada, kad ga je nešto tresnulo u trbuh i on se srušio uz bar.

Pucnji su prestali i zavládala tišina. Salun je bio pun kiselnasta smrada barutna dima. Braća Tolliver ležala su na podu, sva trojica mrtvi, a Ed Lowe je umirao. Prišao mu je Ches Lane.

— Sredili smo ih — reče Ed — ali i oni su mene. — Odjednom mu se lice zgrčilo. — O bože, što će sad biti s Angie? — rekao je... i izdahnuo.

Ches ga je gledao ukočena lica.

— Tko je Angie? — upita.

— Njegova žena — odgovori krčmar. — Ona živi negdje u zemlji

Apaša. Pričao mi je o njoj. Ima i dvoje djece.

Ches Lane je zurio u skvrčeno, nepomično tijelo Eda Lowea. Taj mu je čovjek spasio život.

— Nije rekao gdje je to?

— Ne, nije.

Više od tri mjeseca Ches Lane je tumarao po zemlji Apaša uzduž i poprijeko. Nevolja je bila u tome što nije imao pojma gdje se nalazi kuća Eda Lowea.

Čovjek je poginuo da bi on mogao živjeti, a Ches Lane je plaćao svoje dugove. Negdje tog čovjeka čeka žena... ako je još živa... i Lane je smatrao da je mora pronaći i pobrinuti se za nju.

Odjahao je prema sjeveroistoku, a kanjon West Dog bio je više istočno nego sjeverno; samo, on to nije mogao znati.

Pošao je na sjever sve do krševitih planina San Andreas. Sunce je pržilo, a vrući vjetrovi isušili su mu kožu. I Apaši su ga ubrzo primijetili. Borio se s njima na osamljenom izvoru. Ustrijelili su mu konja, no on je uspio prebaciti sedlo na mazgu i umaći im. Stjerali su ga među stijene, ali on je ustrijelio dvojicu i pod okriljem noći pobjegao.

Sljedili su ga kroz White Sands, ali on nije htio odustati od potrage. Skrenuo je na istok, kroz naslagu lave, pa još istočnije sve do Pecos. Sreo je samo dva bijelca, a ni jedan od njih nije nikad čuo za bijelu ženu što čeka muža.

Cochise je ponovo došao do kolibe u kanjonu West Dog.

— Mali je ratnik još mlad — reče — premlad za lov. Pridruži se mom narodu. Nađi sebi novog čovjeka među Apašima.

— Ne. Putevi Apaša dobri su za Apaše, a putevi bijelaca dobri su za bijelce i njihove žene.

Odjahao je bez riječi. Te noći, kao i mnogih prije nje, pošto je djeću stavila spavati, Angie se rasplakala. Plakala je bezglasno, zaronivši glavu u jastuk. Bila je lijepa žena, premda su protekli dani ostavili trag na njezinu ljupkom licu.

Predvečer jednog dana, Ches Lane je ujahao u tijesan kanjon i odlučio da se tu utabori. Teško da bi našao bolje mjesto, a bio je i nasmrt umoran.

Napojio je konja, a zatim zapalio bezdimnu vatru od suha granja, koje je pronašao na dnu kanjona. Nakon nekoliko dana naporna jahanja, okrijepio se toplim jelom, a potom ugasio vatru, smotao cigaretu i zadovoljno se opružio. Zaspao je.

Trgnuo se. Svanulo je. Konji su nešto osluškivali, strigli ušima podignutih glava. Hitro Ches skoči do konja i povede ih u zaklon. Potom je obuo čizme, smotao gunjeve i osedlao konje.

Popeo se na stijenu i pregledao pustinju, no ništa nije otkrio. Vratio se po konje i krenuo prema pustopoljini iza kanjona. Stigavši do izlaza iz kanjona, ujahao je ravno u zasjedu Apaša — pojavili su se iznenada iz stijenja, njih dvadesetak, s puškama u rukama.

Predao im se. Hitro su mu svezali zapešća o jabučicu sedla, a noge ispod konjskog trbuha. Tek je tada

prepoznao čovjeka koji je predvodio Apaše. Bio je to Cochise.

Bio je to mršav, žilav pedesetogodišnjak. Promatrao je Lanea, ali lice mu bijaše mirno i bezizražajno.

Jahali su dugo, milje su se otegle, a sunce je žarilo. Nisu mu dali vode, a on ih nije molio. Indijanci se nisu obazirali na njega.

Kad su se naposljetku zaustavili, odvezali su ga i bacili s konja na mravinjak. Uspio je čučnuti, i povikao je na štanjolskom:

— Apaši su žene! Svezali su me na mravinjak, jer se boje boriti sa mnom!

Jedan ga Indijanac udari, a Ches ga prodorno pogleda. Ako mora umrijeti, pokazat će im kako se umire. Narav je Indijanaca divlja, ali dive se srčanosti.

— Dajte mi nož i borit ću se s bilo kojim vašim ratnikom! — dobacio je s mravinjaka. — Zar je cvo smrt dostojna ratnika? Borio sam se s vašim hrabrim ljudima i pobijedio sam ih. Nisam ostavljao tragova i niste me mogli slijediti, zarobili ste me pukim slučajem. Dajte mi nož — dodao je odlučno — i borit ću se s njim. — Pokazao je krupnog Apaša tamna lica.

Ratnik okrutna izgleda udario ga je svom snagom po licu.

Ches osjeti okus krvi u ustima i obuze ga srdžba.

— Žene! — poviče. — Kojoti! Kukavice! — Okrenuo se Cochiseu, jer su ostali bili neodlučni. — Oslobodi mi ruke i dopusti da se borim! Ako pobijedim, pustit ćete me da slobodno odem.

Cochise reče nešto onom krupnom Indijancu. Nastade tajac. Zatim jedan Indijanac skoči i oštri-

com noža oslobodi Laneove ruke. Odbacivši ostatke remena, Ches je počeo trljati zapešća.

Jedan mu Indijanac dobaci njegov stari nož. Ches izuje čizme. U čarapama, stišćući lagano nož u ruci, s oštricom okrenutom prema gore, promatrao je krupnog ratnika.

— Ništa ti ne obećavam — reče Cochise na španjolskom — osim čase smrti.

Apaš se hitro približavao, divlje mašući nožem. Ches, koji je učio borbu noževima u močvarama Louisiane, okrenuo se brzo i oštrica je kliznula mimo njega. Hitro je udario, ali Apaš odbi udarac; ipak, posjekao ga je ispod lijevog pazuha.

Indijanac ponovo skoči, poput mačke, premda je krvario. Ches se izmaknu, ali prekasno. Pao je i počeo krvariti. No, ustao je na vrijeme.

Izenada se bacio u stranu i Indijanac je pošao mimo njega, no Ches je propustio udariti ga nožem u bok, jer se pokliznuo o kamen. Međutim, vršak noža ostavio je tanku crvenu posjekotinu duž Apaševih leđa. Ali, Indijanac je bio silno brz. Prije no što se Ches mogao potpuno osovit na noge, zgrabio ga je zglavak u kojoj je držao nož. Očajnički, i Ches je pograbio Indijančevu ruku u kojoj je držao nož, i sada su stajali sučelica, prsa u prsa.

Uočivši priliku, Ches se iznenada srušio na koljena, zatim ih podigao i zabacio se na leđa, prebacivši Apaša preko svoje glave. Prebacio se, skočio na noge i nadvio nad Apaša.

Ratnik, koji je izgubio svoj nož, ležao je u pijesku i promatrao ga s mržnjom, u očima. Ches je hladno

odstupio te pokupio Indijančev nož sa zemije. Apaševe oči nisu vapile za milosti, no Ches svejedno reče na španjolskom:

— On je hrabar ratnik. Dovoljno je da sam pobijedio, ne želim ga zaklati.

Promišljeno, otišao je do svog konja i popeo se u sedlo. Tek se tada okrenuo. Sve su puške bile uperene u nj.

Dakle, nije postigao ništa. Nadao se da će mu apaško štovanje hrabrosti i njegova pobjeda donijeti slobodu. Ali, grdno se prevario. Ponovo su ga svezali za konja, ali mu nisu oduzeli nož.

Kada su se uvečer utaborili, dali su mu jesti i piti, a onda ga ponovo svezali i pokrili gunjem. U cik zore ponovo su bili u sedlu. Pitao ih je na španjolskom kamo ga vode, ali nitko mu nije odgovorio.

Kad su se ponovo zaustavili, bijaše to pokraj nekog obora u blizini kuće od kamena.

Kad ju je Jimmy pozvao, Angie je hitro prišla vratima. Prepoznala je Cochisea, a zatim je shvatila da su ti Indijanci u ratnom pohodu. Potom je ugledala i zarobljenika.

Pogledi im se susretoše i ona osta zaprepaštena. Zarobljenik je bio bijelac, snažan, neobrijan muškarac kojem bijaše prijeko potrebno i kupanje i šišanje, a odjeća mu je bila u krpama i krvava.

Cochise je pokazao na zarobljenika i rekao:

— Kad nećeš Apaša, onda uzmi bijelca. Čovjek je dobar za lov i dobar za borbu. On je snažan ratnik. Uzmi ga.

Zarumenivši se i sva zbunjena, Angie je zurila u zarobljenika dok nije zamijetila smiješak na njegovim usnama.

— Je li to gora sudbina od smrti o kojoj su mi govorili? — upitao je ljubazno.

— Tko ste vi? — upita ga i odmah bi svjesna da je pitanje glupo.

Apaši su se povukli i radoznalo ih promatrali. Nije mogla odbiti dar i uvrijediti Indijance. Da ga nisu doveli k njoj, zacijelo bi ga ubili.

— Zovem se Ches Lane, gospodo — reče. — Hoćete li me odvezati? Osjećao bih se mnogo lakše.

— Naravno.

Smetena, odriješi mu ruke. Jedan Indijanac reče nešto, a ostali se nasmiješe; zatim uz viku okrenu konje i odjure niz kanjon.

Poravnala je pregaču, a zatim je problijedjela kad je shvatila što njegov spas znači za nju. Što će on misliti o njoj? Brzo se okrenula.

— Tamo je topla voda — rekla je naglo, da bi spriječila dalji razgovor. — Večera je mal'ne gotova.

Ušla je hitro u kuću i stala uz peć, da sredi misli. Ogledala se, kao da se iznenada probudila na nepoznatom mjestu. Čula je pljuskanje vode u koritu pokraj vrata i primijetila da se brije Edovom britvom.

— Imate lijep dom, gospodo.

Ona je oklijevala, a zatim je odlučno počela.

— Da, Ed...

— Vi ste Angie Lowe?!

Iznenadena, okrenula se k njemu i shvatila da je on isto tako osupnut tom spoznajom. Kad se obrijao,

ispričao joj je što se dogodilo u Edom.

— Ed je uvijek bio lakomislen. Nikada nije razmišljao o posljedicama, i to ga je skupo stajalo.

— No, spasio mi je život.

Doimao se mlađim bez brade. Ušla je u kuću i počela pripremati stol. Znala je da on stoji na vratima i da je promatra.

— Ne morate ostati sa mnom ako ne želite — reče. — Ništa mi ne dugujete.

Nije odgovorio. Kad je krenula ka štednjaku, pogledala ga je. No, on je promatrao dolinu.

Kad su sjeli za stol, osjetila se opet spokojna. Djeca su ga promatrala u tišini; prošlo je mnogo vremena otkad je muškarac posljednji put sjedio s njima za stolom.

Ches Lane je tek tad osjetio koliko je gladan. Kad je povećerao, bi mu neugodno koliko je pojeo.

— Vi ste bili doista gladni — rekla je.

— Čovjek u pustinji živi u oskudici.

Poslije, pošto je skinuo vreću za spavanje sa sedla i pripremio sebi ležaj na sijenu u štaglju, vratio se i sjeo je na prag. Sunce je zašlo i promatrali su kako sjene litice silaze u dolinu.

— Ne brinite zbog Cochisea — reče Angie. — Uskoro će odjahati u Meksiko.

— Nisam razmišljao o Cochiseu.

Ništa mu nije odgovorila. Zagledala se u zvijezde što su zasvjetlucale na tamnoplavom večernjem nebu i uživala u pjevu prepelica.

— Prekrasno je ovdje, uz vas — reče tiho Ches.

ljetna iznenađenja vjesnikovih revija

ROMANI I STRIPOVI

Popaj – popularni junak stripa i njegovi prijatelji, novo je izdanje koje će se pojaviti na kioscima već 23. lipnja!

Sirius – biblioteka znanstvene fantastike najboljih svjetskih autora, izlazi 5. srpnja.

BIS – biblioteka izabranih stripova, na povećanom broju stranica uz nepromijenjenu cijenu i u novu ruhu!

•KVIZ• – NE ZABORAVITE!

U srijedu, 7. srpnja, na svim novinskim kioscima naći ćete jedinstveno izdanje **•LJETO 76•**. To je almanah zabave, odmora i rekreacije. Na 80 stranica, **•LJETO 76•** objavljuje skandinavske križaljke s temom Montreala i ljeta!

S •KVIZOM• NA MORE, U PLAZI, NA VIKEND!

•FOKUS•

Događaji koji su uzbudili svijet! U svakom broju, na posebnih 6 stranica ljetne razonode: zagonetna priča, križaljke, odgonetke...

•IZBOR•

Svijet sažet na 200 stranica – **•Izbor•** u ruci, svijet na dlanu! Turizam u svijetu i kod nas – poseban prilog u srpanjskome broju!

•TINA•

•TINA• LIST ZA MLADE – ČITAJTE •TINU• – UPOZNAJTE SEBI SLIČNE. Serija reportaža o mladima na ljetovanju, savjeti i upute kamo i kako putovati, ljetna moda i kozmetika te ostala sadržajna i grafička iznenađenja.

ČITAJTE •TINU• DA VAS BRIGE MINU!

•VIKEND•

Za one koji žele pravi odmor, **•Vikend•** je, za ova tri ljetna mjeseca, pripremio posebno izdanje na 112 stranica. Zabavite se na plaži, uz zanimljiv kviz što ste bili i kakvi ste, uz savjete kroz igru iz kineske knjige mudrosti I Čing, uz najbolji humor svijeta, uz zanimljive romane i novele, uz 40 recepata za roštilj i gradele te uz mnogo drugih ugodnih iznenađenja.

NE ZABORAVITE: REVIJA •VIKEND• – NAJJEFTINJI VIKEND NA SVIJETU!

Informativno-revijalna izdanja NIŠP »VJESNIK« pripremila su za ljetnu sezonu brojna iznenađenja. U trenucima odmora očekuju vas raznovrsni i zanimljivi sadržaji koji će vas informirati o događajima u zemlji i svijetu, ali i obilje zabave i razonode. U doba velikih turističkih seoba, vaša omiljena izdanja bit će vam nadohvat ruke i pomoći će vam da uspješnije provedete ljetni odmor. Želimo vas upozoriti na samo neka iznenađenja koja vas očekuju, a sve ostalo prepustit ćemo vašem »otkrivanju«!

STUDIO

»STUDIO«

»STUDIO« LJETUJE S VAMA, LJETUJTE I VI S REVIJOM »STUDIO«. »STUDIO« u ljetnom ruhu: vaše olimpijsko ljeto u koloru, »Studijeva« priča, ekskluzivni feljtoni, »STUDIO« vas vodi kroz najpopularnije ljetne priredbe i događaje. SA »STUDIJE« NA ODMORU SVAKODNEVNO PLANIRAJTE VEČER PRED TELEVIZOROM!

START

»START«

List modernog čovjeka. U ljetnim brojevima »STARTA« očekuju vas brojna iznenađenja — više razonode, humora, informacija o ljetnim zbivanjima kod nas i u svijetu... Startajte uspješno u turističku sezonu s magazinom »START«!

SAM

»SAM«

SA »SAMOM« NIKAD NISTE SAMI — bilo da svoje ljeto provodite radeći i gradeći, ploveći ili putujući! Redakcija magazina »SAM« u ljetnim će mjesecima javno demonstrirati i testirati brojne proizvode. Možda ćete i vi prisustvovati nekoj od tih akcija. Na licu mjesta, ili s vašim i našim časopisom u ruci — SA »SAMOM« SE UVIJEK ZNA VIŠE!

arena

»ARENA«

»Arenina« akcija »LJETO 76«: kako jeftino i ugodno ljetovati na Jadranskom moru, u kućnoj radinosti i u auto-kampovima? »Arena« i ove godine traži najboljeg turističkog radnika i najbolje turističko mjesto. Na stranicama vašeg lista uvijek nove i korisne rubrike: razbi-briga na ljetovanju može vam donijeti 1000 novih dinara! Ako se pronadete u krugu na fotografijama s utakmica našega nogometnog prvenstva, bit ćete gosti »ARENE« na finalnoj utakmici prvenstva Evrope u nogometu! Ako ste štediša i ako kupujete »ARENU«, možete dobiti na poklon štednu knjižicu s tisuću novih dinara pologa! »ARENA« — VAŠ OBITELJSKI LIST

Svijet

»SVIJET« — jugoslavenska ženska revija Zagreb

Vaš pomoćnik, savjetnik, vaša razonoda. »SVIJET«, jugoslavenska ženska revija Zagreb. U trenucima odmora i zabave — ne propustite reviju »SVIJET«. »SVIJET« kupuje ona, a čitaju svi!

DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

104. Matt Chisholm: POBJEDA McALLISTEROVIH
105. Lee Martin: ZLODOH SMRTA KITA
106. Robert Ullman: KOLORADO KID
107. Bill Fargo: OTMIJENI PLJACKASI
109. Frederick H. Christian: DOUSNIK
110. U. H. Wilken: GROBAR JOE
111. Louis L'Amour: OPASAN PUT
112. G. F. Unger: UNAJMLJENI REVOLVERAS
113. Frederick H. Christian: SUDDEN U SKRIPCU
114. Lee Fioren: REVOLVERI IMAJU RIJEČ
115. F. G. Unger: UMRIJETI ZA VIRGINIJU
116. Matt Chisholm: KRVAVE OKLADE
117. Marshall Grover: TRECA PLJACKA
118. J. T. Edson: VRIJEME OBRACUNA
119. U. H. Wilken: NA ZMIJSKOJ RIJECI
120. J. H. Edson: U SUSRET BORBI
121. Matt Chisholm: TRAGOVI BAKUTA
122. Scott F. Scott: NESTALA KOČIJA
123. Louis L'Amour: NEUSTRAŠIVI BORAC
124. H. S. Sharon: TVRDOGLAVI SERIF
125. Jonny Pegg: BEZIMENI BORAC
126. L. L. Foremen: GRINGO
127. G. F. Unger: KILRAINOVA BORBA
128. Frederick H. Christian: SUDDEN ISTRAŽITELJ
129. Mat Chisholm: McALLISTER U OPASNOSTI
130. Louis L'Amour: OBRACUN KOD ZUJOG BRDA
131. G. F. Unger: TRAG VODI U PAKAO
132. Matt Chisholm: LEGENDA O McALLISTERU
133. Louis L'Amour: USAMLJENI
134. G. F. Unger: BIJEG IZ STUPE
135. Thorne Douglas: TKO DA VIŠE
136. Louis L'Amour: SREBRI NI KANJON
137. Frank Gruber: JAHACI ZORE
138. Louis L'Amour: CONAGHER
139. G. F. Unger: TEKSASKI SILNIK
140. Louis L'Amour: UZARENA BRDA
141. G. F. Unger: ODMETNIK
142. Robert Ullman: SMRT PROKLETNICIMA
143. Louis L'Amour: ZACARANI KRUG
144. H. S. Sharon: SIN OCAJNIKA
145. Louis L'Amour: ŽIVOT ZA ZLATO
146. Rey Haves: GRINGOSI UMIRU U CIZMAMA
147. Louis L'Amour: STAZA KIOWA
148. H. S. Sharon: USAMLJENI OSVETNIK
149. Louis L'Amour: KILRONE
150. Frederick H. Christian: SUDDEN VRAĆA UDARAC
151. H. S. Sharon: PRERIJSKI VUCI

U PRIPREMI:

152. Matt Chisholm: BORBA ZA ŽIVOT

Tražite za svoj odmor

1
Nedjelja

2
Ponedjeljak

TRAG - krmi roman
GORDANA - Zagorkin roman

3
Utorak

Život - ljubavi roman

4
Srijeda

ALAN FORD POPAJ
TOM I JERRY svaki 14 dana
BIS CRITANI

5
Četvrtak

"FRIUS" 5. u mjesecu
BIBLIOTEKA ZNANSTVENE FANTASTIKE

6
Petak

LASO - western roman

7
Subota

Timothy Tatcher 25. u mjesecu

kod prodavača novina